

SREMSKA

Godina II • Broj 8 • 25. januar 2013. • cena 40 dinara

**сремске
новине****POLJOPRIVREDA****KOOPERATIVA**

Foto: M. Mileusnić

Kompanija „Atos Fructum“, koja je svoj razvoj započela 2007. godine u selu Mala Remeta, pokrenula je jedinstvenu inicijativu za stvaranje prve srpske voćarske kooperativne koja bi imala za cilj brz i energetičan prodor na izuzetno prodirljiva evropska tržišta.

Osnovna ideja je da se na prostoru kod fabrike vode „Jazak“ izgradi velika hladnjaka oko

koje bi se oformilo i središte buduće kooperative. Razvoj kooperative je planiran etapno. U prvoj fazi, plan je da se proizvede 10.000 tona voća, a da se u drugoj etapi izgradi novo kričlo za smeštaj i pakovanje proizvoda kako bi proizveli još 10.000 tona jabuke. Cilj je sasvim realan i on podrazumeva proizvodnju 30.000 tona prvoklasnih jabuka koje će biti plasirane na zapadnoevropsko tržište. **Strana 10.**

U OVOM BROJU

**Preporuke ratarima
– pripreme za prihranjivanje**

Strana 2.

**U poseti gazdinstvima:
Kako živeti od stočarstva
i povtarstva**

Strana 4.

**Agrar – čuvar socijalnog mira
na prosjačkom štalu**

Strana 5.

**Vremenska prognoza
i kalendar radova za februar**

Strana 15.

SAVETOVANJE POVRTARA**Izvozna šansa
Srbije**

Povrtarska proizvodnja je jedan ozbiljan, dugoročan, porodični komercijalni posao koji zapošljava ne samo porodicu, nego i brojnu živu radnu snagu, rečeno je na Poljoprivrednom fakultetu u Novom Sadu, 19. januara, na 13. naučno- stručnom skupu "Savremena proizvodnja povrća" u organizaciji Vojvodanskog društva povrtara i Poljoprivrednog fakulteta. Bio je ovo istinski praznik nauke i dobra prilika za sve povrtare da se sa savetovanja ponova nova iskustva i saznanja u savremenoj proizvodnji povrća. Takođe, učesnici savetovanja su mogli da se upoznaju sa vrhunskom ponudom vodećih kompanija koje se bave plasmanom semena, dubriva, zaštite bilja, zalivnih sistema i drugih pratećih sadržaja koji su neophodni za povrtarsku proizvodnju.

SMS Mali oglasi 064/1629-737

Strana 13.

tel: +381 22 639 096;

"Produktna berza"AD, Novi Sad, Bulevar oslobođenja 5
Tel: 021/442-935, fax: 021/442-931, 443-457, 442-932
E-mail: nsberza@eunet.rs, www.proberza.co.rs

Od 15.1. do 18.1. 2013.

- Blagi rast cene kukuruza
- Rast cena na svetskim berzama
- Stabilna cena pšenice

U aranžmanu sa Emiratima zakon će biti ispoštovan

Kod sklapanja aranžmana sa kompanijom „Al Daha“ iz Ujedinjenih Arapskih Emirata u vezi zakupa i kupovine poljoprivrednog osam državnih kombinata u Vojvodini koji su procesu restrukturiranja, biće ispoštovani propisi našeg zakonodavstva. Ovo je izjavio prof. dr Miladin Ševarlić, šef katedre za ekonomiku poljoprivrede i tržišta na Institutu za agroekonomiju Poljoprivrednog fakulteta Beogradskog univerziteta prilikom prošonedeljnog predavanja u Staroj Pazovi upriličenog, u organizaciji opštinskog Odjeljenja za poljoprivredu, za veliki broj poljoprivrednika iz ove sredine.

Najpovoljniji uslovi

Profesor Ševarlić je poljoprivrednicima govorio o zadružarstvu i zadrugama, a poljoprivrednici koji su pratili ovo predavanje interesovali su se i za aktuelna pitanja u poljoprivredi, pa i o aranžmanu sa Kompanijom „Al Daha“ koji je izazvao velike polemike u javnosti.

– Zakon će biti ispoštovan tako što će se formirati nova kompanija čiji će suvlasnici biti država Srbija i „Al Daha“ i ona će imati sedešte u Srbiji. Ona će praktično registraci-

Prof. dr Miladin Ševarlić

jom u Agenciji za privredne registre postati srpska firma – rekao je profesor Ševarlić i doda da će „efekti biti u paketu koji dolaze s ovih 200 miliona evra i to su kreditna sredstva, dobijena do sada pod najpovoljnijim uslovima koje je Srbija ikada mogla da dobije“. On je dodao da će do 31. marta ove godine biti sklopljeno osam pojedinačnih ugovora za kombinate i ugovor između države Srbije i „Al Daha“ u vezi osnivanja zajedničke kompanije.

je. Takođe, je naglasio da će zemljište iz tzv. „zelene pula“, koju su do sada koristili državni kombinati, biti ponuđeno vojvodanskim poljoprivrednicima u zakup.

– Mislim da političko određenje države Srbije mora da bude sledeće: da li mi hoćemo da nastavimo s prodajom prirodnih resursa ili nećemo. Ne radi se samo o poljoprivrednom zemljištu. Radi se o izvorima vode, rudnom bogatstvu, radi se o šumama, odnosno, šta će ova generacija da ostavi generaciji koja nas nasleduje, da bi i ona mogla ovako barem u uslovima krize održivo da egzistira – kazao je prof. dr Miladin Ševarlić i podsetio da ono što je problematično, to je načelo pitanje koje nije vezano samo za ovaj aranžman, nego je vezano za ranije prodaje naših firmi i zemljišta.

Tajno birajte lidere

Govoreći o savremenom načinu udruživanja u zemljoradničke zadruge profesor Ševarlić je istakao da je glavni motiv interes koji zadruge, kao vlasnici zadruge, ostvaruju posredstvom povezivanja u zadružne asocijacije, odnosno profit oštvenom zajedničkim nastupom prema dobavljačima re-

Gde su sela?

– Srbija ima Zakon o teritorijalnoj podjeli i po tom zakonu svaka naselja se dela na gradska i ostala. Dakle, samo na području Vojvodine imamo 4.539 ostalih naselja. Srbija nema jedno selo. Sve su gradovi i ostala naselja – kaže profesor Ševarlić i postavlja pitanje da je definicijom selu u Srbiji.

promoterijala i tržišta, što pojedino poljoprivrednici ne mogu na efikasan način ostvariti. Osvrnuvši se na istorijat zadružarstva u svetu i kod nas, profesor je rekao da postoje razne vrste zadruge i da je prva nastala 1844. godine u sferi potrošnje u Engleskoj, a kao treća zadruga na svetu i to kao kreditni model zemljoradničke zadruge nastala je na tlu današnje Vojvodine u Bačkom Petrovcu. Srpska književna zadruga osnovana je 1892. godine, a za početak zemljoradničkog zadružarstva u Srbiji uzima se 1894. godina. Dakle, zadruge su nastale u kapitalizmu i nemionivo nose njegova obeležja, a prethodni model zemljoradničkih zadruga u Srbiji je

propao jer su njima upravljali direktori i menadžeri, a ne zadružari kao vlasnici zadruge.

Preporučivi poljoprivrednicima staropazovačke opštine osnivanje zemljoradničkih zadruga, profesor Ševarlić je naglasio da su, zadružari ti koji stupaju u zadrugu unose i članski ulog za razliku od kooperativa, koji rukovode zadrugom, dok direktori i menadžeri rade za njih.

– Nikada javno ne birajte ni direktora ni članove Upravnog i Nadzornog odbora. Samo tajno dajte glas onome za koga mislite da može da bude lider, odnosno da zadobije posvećenog zadružara – rekao je prof. dr Miladin Ševarlić i naglasio da razvoj zadružarstva, da li u oblasti poljoprivrede ili nekom drugom vidu, donosi dobrobit, pored zadružara i lokalnoj zajednici. Zadruge zadružuju poslove i ekonomsku korist u okviru lokalne zajednice, uče zadružare kako da demokratski reše probleme razvoja unutar zadruge ili u svojoj lokalnoj zajednici, jačaju ekonomsku moć i poboljšavaju poziciju malim proizvođačima na tržištu, omogućavaju im da utiču na promene i rešenja socijalno-ekonomskih problema i povezuju biznis lokalne zajednice u regionalnu i nacionalnu privredu. **G. Majstorović**

Priprema za prihranjivanje

Zbog prevelikog sklopa ove godine prihranjivanje će biti delikatnije. Zato posebno apelujemo na potrebu analize zemljišta, a postupak izračunavanja doze azota mora uzeti u obzir razvijenost useva

S trna žita su ušla u zimski period u veoma dobrom stanju. Gotovo 80 odsto useva je u različitim fazama bakorenja (1-4 bočna izdanka), oko 10 odsto je u fazi pojave trećeg lista, dok je preostalih 10 odsto u fazama jedan-dva lista. Davno žitna polja nisu izgledala tako u jesen 2012. Tek na ponekotanjivim biljke su pokazivale simptome žućenja ili gubitka intenzivno zelenе boje. Štete od sitnih glodara ili od divljacu su zanemarljive. Ali, pošto je zima tek počela i teško se može predvideti kakav će biti njen tok, biće još iskušenja za sva strna žita. Tek početkom aprila 2013. će biti moguće oceniti pravi potencijal žita jer je to period kada započinje porast u stablo (vratljanje) i kada će biti jasno koliko će se klasova formirati, koliko će biti klasična u klasu, koliko će biti efikasno prihranjivanje i mere zaštite.

Vremenski uslovi – Tokom jeseni omogućili su kvalitetnu setvu, dobro nicanje i relativno brz prolazak početnih faza porasta. Bakorenje je rano započelo tako da danas

imamo na terenu i veoma guste useve kojima će biti potrebna dodatna zaštita sredstvima za regulaciju rasta. Toplo zemljište i prve kiše u drugoj dekadi oktobra obnovile su i aktivnost mikroorganizama u zemljištu. Jer, tokom letnje sušne vlažnosti zemljišta je pala ispod tačke venjenja biljaka čime je i rad mikroorganizama bio veoma ograničen. Sa aspekta pripreme za prihranjivanje to je znalo da će u zoni korena žita biti manje lakopristupačnog azota. To bi dalje značilo da će biti potrebno više azota iz vremena prihranjivanja. S povećanjem vlažnosti zemljišta došlo je do brze aktivacije mikroorganizama koji obavljaju nitrifikaciju, odnosno mobilizaciju nitratnog azota. Padavina međutim nije bilo dovoljno da se nadoknadi ogromni deficit vlage u slojevima zemljišta od 0 do 150 centimetara.

Stanje vlage i status nitratnog azota – Redovno se prati u Institutu za ratarstvo i povtarstvo, kao i u većini poljoprivrednih stanic na teritoriji AP Vojvodine.

To potvrđuju i podaci iz poljoprivrednih stanica Sombor i Kikinda. Konačna analiza, koja će biti osnova za prihranjivanje, biće gotova početkom februara. Iz podataka se takođe vidi da su najrazvijeniji usevi iz ranih rokova setve već usvojili 40-60 kilograma azota (razlika u sumi između 1. i 5. roka setve). O ovaj činjenici se mora voditi računa prilikom izračunavanja doze azota za prihranjivanje.

Reserve vlage – Padavine od oktobra do kraja decembra proaktivno su sloj zemljišta od 50 do 70 centimetara dubine. Jasno se vidi iz tabele da su dublji slojevi još uvek „suvi“. Potrebno je još 150-200 litara po kvadratnom metru padavina kako bi se navlažio sloj od 60 do 150 centimetara dubine. Tek to bi bila garantija da su zalihe vlage dobre i da se zasnavanje jarish useva može kreirati bez većih ograničenja (u nadi da će temperature tokom leta biti normalnije u odnosu na 2012).

Očekivanja – Prolećni deo vegetacije se očekuje s mnogo više opti-

Biće iskušenja za sva strna žita

mizma nego ranijih godina. Da i rod 2013. bude izvesniji, potrebno je još puno uložiti u proizvodnju.

Prvo je na redu prihranjivanje koje će biti delikatnije zbog prevelikog sklopa. Zato posebno apelujemo na potrebu analize zemljišta, a postupak izračunavanja doze azota mora uteziti u obzir razvijenost useva.

Treba se pripremiti i na intervencije s regulatorima rasta kako bi izbegli opasnost od poleganja.

Zaštita useva – Morala bi biti kompletne i stručnije jer će bujni usevi donositi specifične probleme.

Problematiku zaštite uvećava i količina nedeklarisanog semena koja je jesen je upotrebljena.

Sve druge mere neće biti blagovremeno sugerisane kako bi rod 2013. bio što bolji, kvalitetniji i profitabilniji.

**Prof. dr Miroslav Malešević
Dipl. inž. master
Vladimir Ačin
Institut za ratarstvo
i povtarstvo, Novi Sad
Dr Goran Jakimović
Poljoprivredni fakultet, Novi Sad**

Izuzetno interesovanje poljoprivrednika

Cilj ovih predavanja koja pobuduju izuzetno interesovanje sremskih poljoprivrednika, jeste da prenesu rezultate istraživanja koja su tokom prethodne godine sporvedena na oglednim poljima Poljoprivredne stručne službe, kako bi se u godini koja je pred nama postigli još bolji rezultati.

Prvo predavanje u okviru „Zimske škole“ koju sremskomitrovačka Poljoprivredna stručna služba organizuje već tradicionalno iz godine u godinu, održano je u utorak. Cilj ovih predavanja koja pobuduju izuzetno interesovanje sremskih poljoprivrednika, jeste da prenesu rezultate istraživanja koja su tokom prethodne godine sporvedena na oglednim poljima Poljoprivredne stručne službe, kako bi se u godini koja je pred nama postigli još bolji rezultati.

Pozdravljajući prisutne, direktor sremskomitrovačke PSS Lale Andonović, istakao je da su se „Zimske škole“ do sada pokazale kao izuzetno uspešna sredstvo za upoznavanje poljoprivrednika ne samo sa rezultatima mnogobrojnih ogleda, nego i sa novim agrotehničkim meraima koje treba primeniti.

Ovo je samo prvi korak u čitavom nizu predavanja koja ćemo počev od ove nedelje redovno održavati u Sremskoj Mitrovici i širom Sremske. Mi smo tu da pomognemo našim poljoprivrednicima, da damo preko

potrebne savete i mi to činimo. Sve veći broj zainteresovanih proizvođača, najbolji je pokazatelj da smo na pravom putu - istakao je Andonović.

Pokrenut veliki broj tema

U okviru prvog ovogodišnjeg predavanja, svoja iskustva i znanja, poljoprivrednicima su prenali stručni saradnik za proizvodnju strnih žita Zoran Martinović, koji je govorio o značaju i prednostima koje donosi vođenje „Matičnih knji-

ga biljne proizvodnje“, Jasmina Gabor, samostalni stručni saradnik za zaštitu strnih bilja, koja je okupljenima govorila o radu prognozno - izveštajne službe, mr. Vladan Marić, samostalni stručni saradnik za proizvodnju kukuruza, koji je predstavljajući rezultate ispitivanja komercijalnih hibrida kukuruza u proizvodnom ogledu na lokalitetu Sremske Mitrovice, istakao da je najveći protivnik sremskih poljoprivrednika u godini koja je za nama bila suša koja se,ako se želi izbegići smanjenje roda, nužno mora savladati izgradnjom efikasnog sistema navodnjavanja.

PREPORUKA SORTI ŠEĆERNE REPE ZA 2013. GODINU	
Institut Novi Sad	Drena, Darija, Irina, Vera, Nora
Syngenta	Horta, Asketa, Gazeta, Protektora, Lipita
Strube	Elmo, Viktor, Markus, Fred, Prestige, Eike
Maribo	Tajfun, Arcadia, Melrose
KWS	Aranka, Serenada, Alfonsa, Marianka, Severina
Sesvanderhave	Giraf, Original, Leopard, Yack

- Vođenjem ovih knjiga poljoprivrednici dobijaju kompetent uvid u proizvodnju i to do 50 godina u napred. Sa jedne strane, oni ostavljaju pismeni trag, prave ličnu kartu svome zemlji, osiguravaju se u slučaju da uzmu zemlju u arendu, a sa druge, ispunjavaju zakonsku regulativu, koja će u vremenu koja je pred nama postati obaveza za sve. Takođe, svi oni koji budu uredno vodili ove knjige, stičeće i mogućnost lakšeg dolaska do subvencija, kao i bržeg plasmana svoje robe na inozemstvo, za koje su ove knjige najbolji dokaz kvaliteta proizvoda - istakao je Martinović.

Srem ispod vojvodanskog proseka

U svom izlaganju o stanju šećerne repe, dr Katica Škrbić istakla je da je u 2012. godini pod repom bilo 15.000 hektara zemlje, čak 2.000 više nego što je planirano.

- No, i pored činjenice da je repa bila presejanja, rod je, zahvaljujući pre svega suši, bio izuzetno loš, svega 31 tona za čitav Srem. Zahvaljujući ovakvom neslavnom bilansu, Srem je nastavio višegodišnju tradiciju nižeg prinosa od pokrajinskog proseka. Takođe, tokom juna, jula i avgusta, imali smo smanjenje padavina, zatim je došao miraz, tako da, ako saberemo sve nedade koje su ove godine zadesile naše poljoprivrednike, možemo biti i zadovoljni rodom. Za godinu koja počinje, prognostičari tvrde da će takođe biti sušna, tako da već sada treba razmišljati o preventivnim sredstvima kako bi rod bio kvalitetniji i kako bi ga bilo više, istakla je dr Škrbić.

S. Lapčević

RUMA • SA LAZAROM KLJEŠTANOVICEM O „ZIMSKOJ ŠKOLI“ I VOĆARSTVU

Predavanja eminentnih stručnjaka

Dok biljke "spavaju" vrši se rezidba svih voćnih vrsta: rezači stigli iz Šapca i Leskovca - Sremsima rezanje nekako "ne leži"

Zimski period je, kada je o poljoprivredi reč, dobra prilika da se rezimaju godišnji rezultati, u smislu postignutih prinosova, ali i mogućnosti za unapredanje proizvodnje. Jedna od tih mogućnosti je i tradicionalna "Zimska škola za poljoprivrednike" koja je u rumskoj opštini započela tokom "Svinjokolja" u Vognju, polovinom decembra 2012. godine.

Na temu "Zimske škole", ali i aktuelnih radova u voćarstvu, razgovarali smo ovih dana u Poljoprivredno-stručnoj službi "Ruma", sa-govornik nam je bio savetodavac za voćarsku proizvodnju Lazar Klještanović.

Hoće li ove godine "Zimska škola za poljoprivrednike" doneti nova saznanja proizvodačima, i u kojim oblastima?

Lazar Klještanović

-Više od deset godina organizujemo "Zimsku školu" i to na teritoriji tri sremske opštine, Rume, Irigu i Indje. Škola je formalno započela na "Svinjokolu" u Vognju polovinom decembra kada su u okviru te manifestacije održana i stručna predavanja na temu stočarske proizvodnje, a trajaće sve do kraja fe-

stočarstvo, povtarstvo, zaštitu bilja, organizacija poljoprivrede kao privredne grane, potom uredbe, zakoni, standardi, nove tehnologije, teme iz agroekonomije. Pored mene, a zadužen sam za voćarsku proizvodnju, aktivno učešće u "Zimskoj školi" imaju naši savetodavci Goran Drobničak, Pera Markić, Đuro Pačić, Sandra Klještanović, Uglješa Trkulja, Gorica Kozoborac. U Vognju su bili dr Đorđe Joković, prof. dr Branka Marinović, dr Miloš Beuković. Različite sredine podrazumevaju i različita interesovanja: u Irigu je akcenat na voćarstvo i povtarstvo, u Indji na ratarstvu i voćarstvu, ovočarstvu kada je reč o Slankamenu, a u Rumi uglavnom na ratarstvu.

Da se vratimo voćarskoj proizvodnji: da li poslednje padavine imaju uticaja na voćnjake i vinograde?

-Naravno, tako je svake godine. Budu tu gosti sa instituta, poljoprivrednih fakulteta, semenskih i hemijskih kuća. Prošle zime predavanjima je bilo obuhvaćeno 20 sela u većim opštinstama, obrađene su oblasti kao što su voćarstvo, ratarstvo,

-Kiša trenutno nema većeg uticaja na voćarske biljke, one sada "spavaju", u takozvanoj su feni fazil zimskog mirovanja. Ali, dobro je što ima padavina, prave se rezerve za ovogodišnju vegetaciju. Vlažnost zemlje ide do 60 centimetara, ispod

Zimska rezidba voća

je još uvek suvo, dobro je da se u dubini prave rezerve vlage. Količina padavina je 60 litara po metru kvadratnom, to je malo iznad desetogodišnjeg proseka. Bilo je pojавa da se stabla voćaka suše usled nedostatka vlage, uglavnom kod mlađih sadnica. Kod svih mlađih voćnih vrsta do sušenja je došlo ne samo zbog suše, već i usled izuzetno visokih temperatura. U proseku, od 20-ak rezača je na privatnim posedima, na većim plantažama bude ih po 30 i više. Koliko mi je poznato, rezidba se plaća po 30 evra na dan, plus hrana, ponegde i smeštaj, tako da je to prilično isplativ posao.

Što se tiče rezača, godinama imamo zanimljivu situaciju: ti stručnjaci uglavnom dolaze iz Šapca, Leskovca i drugih krajeva Srbije, kod nas ih je malo, jednostavno nema interesovanja za ovu vrstu posla. Ovi s juga Srbije su bolji majstori, imaju dužu tradiciju u tom poslu. Grupa od 20-ak rezača je na privatnim posedima, na većim plantažama bude ih po 30 i više. Koliko mi je poznato, rezidba se plaća po 30 evra na dan, plus hrana, ponegde i smeštaj, tako da je to prilično isplativ posao.

Slede prolećni voćarski poslovi, koja dubriva su preporučljiva, s obzirom da se najavljuje još jedna sušna godina?

-Pred početak vegetacije čeka nas osnovno dubrenje. Obavezno je dubrenje azotom, on je važan za porast drveća. Treba na vreme uraditi i zimsko prskanje, već u martu, obično se kreće od breskve: neko je pravilo a se prve prska koštčavu, a posle njega jabučasto voće. Oni koji nisu zasadili nove zasadice, optimalni period je kraj zime i celo proleće, sve do početka vegetacije, odnosno do kraja aprila.

K. Kuzmanović

BIKIĆ DO • PORODICA BOBALJ PROIZVODI KUPUS I JAGODE

„Od ovoga se može lepo živeti“

Poznati po tome što proizvode isključivo futoški kupus jer je on najbolji za kiseljenje - Jagode sade na površini od oko pola jutra, sa koje dobijaju približno tonu voća. Iako pored njihove parcele prolazi potok, prošle godine uveli sistem zalivanja kap po kap, što im dosta olakšava posao

Vjeć dvadesetak godina Dejan Bobalj iz Bikić Dola bavi se proizvodnjom kupusa. Svake godine on na parceli od oko jednog jutra dobije približno vagon kupusa. Rasađivanje krne tokom jula, nakon što se sa njive skinut ječam, pšenica ili stočni gršak, a kupus za berbu pristiže krajem oktobra ili početkom novembra.

Prošle godine, kako kaže Dejan, rod je podbacio i do 40 odsto, a razlog za to bila je izuzetna suša.

- Prošlogodišnja berba počela je sa zakašnjenjem, iako smo kupus kao i obično rasadili još sredinom jula. Međutim, i pored zaliyanja iz

oblizišnjeg potoka, vegetacija je bila usporena. Visoke temperature od oko 35 ili 40 stepeni rasad još nekako i podnosi, ali kupus teško. Suša je doprinela da glavice i preko svih neophodnih agrotehničkih mera koje sam primenio, zbog nedostatka vlage, ne narastu do uobičajenih i da ne budu dobro zavijene. Srećom, cena po kilogramu od 30 dinara opravdala je naša očekivanja i ulaganja, a s obzirom da već godinama imamo redovne mušterije, nismo imali problema ni sa plasmanom. Ne moramo da stojimo i prodajemo na pijaci, nego samo raznesemo po kućama. Poznati smo po tome što

Od proizvodnje jagoda može da se živi

Nevenka Bobalj iz Bikić Dola

proizvodimo isključivo futoški kupus jer je on najbolji za kiseljenje – piča Dejan Bobalj iz Bikić Dola.

U ovom poslu Dejanu pomaže majka Nevenka, koja je još 1994. godine, došla na ideju da zajedno sa svojim suprugom na ovaj način dopuni kućni budžet.

- Suprug je u to vreme ostao bez posla, bila je velika inflacija, a trebalo je školovati decu. S obzirom da smo imali dva sina na fakultetima, bez premišljanja smo se privratile povratarstvu. Kada je pre deset godina moj suprug umro, taj posao je zajedno sa mnom nastavio da vodi Dejan. Od ovog posla može lepo da

Dejan Bobalj na parceli sa kupusom

se živi, jer te pare koje dobijemo u jesen rasporedimo tako da imamo za život preko zime – piča Dejanova majka Nevenka Bobalj.

Nakon što su razradili proizvodnju kupusa, porodica Bobalj je 2000. godine krenula u novi posao, a to je uzgajanje jagoda.

- Prve rasade smo doneli iz okoline Šapca, a sada se snabdevamo iz Subotice. Jagode sadimo na površini od oko pola jutra, sa koje dobijemo približno tonu voća. Iako pored

naše parcele prolazi potok, prošle godine smo uveli sistem zalivanja kap po kap, što nam dosta olakšava taj posao kaže o uzgoju jagoda Dejan Bobalj. Jagode pristiže krajem maja odnosno početkom juna, a od njih se može dobro zaraditi, jer je to prvo voće koje nakon zime pristiže na pijacu. Zarada bi bila još i veća da nema dosta švercera, koji su nelojalna konkurenca nama proizvodnicima.

S. Mihajlović - M. Mileusnić

BAČINCI • BRANIMIR RAKIĆ, UZGAJIVAČ SVINJA

Nestabilna cena smanjuje broj tovljenika

- Sada imam dvadesetak krmača i tovim još oko 300 do 400 komada svinja godišnje. Ranije sam hranio mnogo više, čak i do 200 komada tovljenika u turnusu i držao do 40 krmača. Sada sam zbog nesigurnosti cene na tržištu rešio da smanjam taj broj, jer nikada ne mogu da budem siguran da li će od svinja nešto da zaradim ili da odem u debeli minus – kaže Branimir Rakić, poljoprivrednik iz Bačinaca

Poljoprivrednik iz Bačinaca Branimir Rakić ima 24 jutra zemlje u svom vlasništvu, a pored toga uzima u arendu još oko 70 jutara. Seje šećernu repu, soju, kukuruz, pšenicu, ječam. Kako kaže, cene poljoprivrednih proizvoda nikada nisu sigurne, pa se na nečemu izgubi, a na nečemu zaradi, tako da se poljoprivrednici stalno vrte u krug. Seljak je, jednostavno, pružen da svrstaju.

- Na žalost, došla su takva vremena da mi poljoprivrednici moramo da svrstamo i da se bavimo svim i svačim, jer onaj ko se odluči za samo jednu delatnost, teško da od toga može da preživi. Najveći prihod mi, ipak, predstavlja to što se bavim stočarstvom. Imam dvadesetak krmača i tovim oko 300 do 400 komada svinja godišnje. Ranije sam imao mnogo više, čak i do 200 komada tovljenika po turu, odnosno hranio sam i do 40 krmača, ali sada sam, zbog nesigurnosti cene na tržištu, rešio da smanjam taj broj. Nikada ne mogu da budem siguran da li će od svinja da nešto zaradim ili da odem u debeli minus. Pomoći od države je minimalna, ako nešto i obećaju to sve nesigurno, jer se ne zna šta će biti od toga u praksi. Takođe, papirologija koja prati ponosnjenje zahteva za neke subvencije je velika, a uz to i mnogo košta, ta-

Branimir i Petar Rakić posvetili se poljoprivredi

ko da na kraju ispadne „skuplja pita od tepsije“ – ovako počinje piču o poslu kojim se bavi Branimir Rakić.

Ovaj 47-godišnji stočar kratko vreme, otprilike oko tri godine, radio je u državnoj firmi, a onda je, kada je nastupila kriza, odlučio da napusti preduzeće i da se posveti porodičnom poslu, s obzirom da

su se njegovi roditelji već godinama unazad bavili poljoprivredom.

- Nastavio sam njihovom stopama, a sada je to isto odlučio i moj sin Petar. On ima 23 godine, pa iako smo mu otvorili vulkanizersku radnju, jer nakon završene srednje škole nije imao posla, on je se ipak odlučio da poljoprivredu. Ja sam ga

Težak položaj mladih

- Prodaja poljoprivrednog zemljišta strancima može samo da napravi bogalje od nas seljaka, posebno od mladih koji su odlučili da ostanu na selu i da se bave poljoprivredom. Kad već nemamo fabriku, bolje da su dali našoj deci da obraduju tu zemlju, da ne sede kod kuće bez posla. U vreme kada sam ja počeo da se bavim stočarstvom država je pomagala mlade do 40 godina tako što nam je davala nepovratna sredstva za tovilišta i razne kredite, što mi je puno помогло. Međutim, današnja omladina to sigurno neće imati, jer su sve te subvencije godinama samo smanjivali ili ukidali – kaže Branimir Rakić iz Bačinaca.

odgovarao od toga, jer ne znam koliko će se i da li će se uopšte situacija u poljoprivredi i stočarstvu poboljšati u budućnosti, pa da on radi u nekim boljim vremenima. Međutim, Petar voli taj posao pa ču zato da ga podržim i imam u planu da mu otvorim gazdinstvo kako bi mu pomogao – kaže Branimir.

U vreme dok su roditelji školovali njega i njegove dve sestre, piča Branimir, imali su maksimum zemlje u vlasništvu, što je u to vreme iznosilo 17 jutara i od toga su mogli lepo da žive. Međutim, on od toga nije mogao ni da preživi, a kamoli nešto još i da zaradi, pa je zbog toga morao da dokupuje zemlju i da je uzima u arendu.

- Međutim, sada mi je i to što imam malo. U današnje vreme bi seljak trebalo da radi minimum

200 hektara zemlje da bi preživeo. Mi nemamo bolovanje, ni godišnji odmor, stalno imamo nekog posla, radno vreme za nas ne postoji, sve više nas teraju da radimo, a zarađujemo sve manje. Do zakupa zemlje je teško doći, a i arenda je jako skupka. U Bačincima ona iznosi minimum 200 evra po jutru, a toliko se maksimalno na toj površini može i zaraditi, što znači da smo na nulli – sa ogrećenjem kaže Branimir Rakić iz Bačinaca, dodajući da za obavljanje poljoprivrednih poslova poseduje svoju vlastitu mehanizaciju, mada je ona već starata i dotrajala, a takođe ima i dva tovilišta za svinje koje je napravio još pre desetak godina, kada su bila neka bolja vremena.

S. Mihajlović - M. Mileusnić

AGRAR SRBIJE U SUSRET EVROPSKIM INTEGRACIJAMA I AGRARNOJ POLITICI EU

Čuvar socijalnog mira na prosjačkom štalu

Piše: Branislav Gulan

Proizvodnja hrane, prehrambena sigurnost zemlje, proizvodnja sirovina (za druge grane), razmena sa svetom, socijalni, demografski i drugi aspekti determinišu, između ostalog, višestruki značaj koji ima poljoprivreda u društveno - ekonomskom razvoju Republike Srbije. Poljoprivredna delatnost, prema raspoloživim značajnim prirodnim i ljudskim resursima i dostignutom nivou proizvodnje i prerađe, predstavlja jednu od najznačajnijih privrednih delatnosti u Srbiji.

Učešće primarne poljoprivrede u realizaciji bruto društvenog proizvoda Republike Srbije u periodu 2002 - 2013. godine bilo je u intervalu 15,5-11,8 odsto, međutim, ako se posmatra celokupan doprinos poljoprivrede ostalim sektorima privrede, prehrambenoj industriji i proizvođačima i prerađivačima inputa i sirovina ovo učešće nadmašuje 40 odsto ukupnog bruto društvenog proizvoda. Takođe, oko 44 odsto stanovništva Srbije seljeno je u ruralnim oblastima (sa gustom stanovništva ispod 150 stanovnika po kvadratnom kilometru). Sve to ukazuje na poseban značaj poljoprivrede za stabilnost ukupnog ekonomskog i društvenog razvoja, za trajnu prehrambenu sigurnost, socijalnu i političku stabilitet.

Primarna poljoprivreda Srbije, u čitavom periodu od secesije bivše SFRJ, posluje u nestabilnim i izrazito nepovoljnim uslovima, sa nemotivenjem proizvodnog struktura, pre svega, kapitalno intenzivne proizvodnje (kao što je stočarstvo), jer su često izostajale efikasne mere poljoprivredne politike.

Kako u i kuda dalje

Poljoprivreda Srbije u poslednja dva veka prošla je kroz dva osnovna perioda – od agrarnih prenaseljenosti, do deagrarizacije, koja je počela posle Drugog svetskog rata i koja još traje. Početkom ovog veka i poljoprivreda je ušla u tranziciju, što je podrazumevalo privatizaciju i, istovremeno, uglavnom odsustvo mera razvojne poljoprivredne politike. Međutim, u kojoj god fazi da se nalazila, poljoprivreda Srbije je imala nepovoljan ekonomski položaj i nedovoljnu finansijsku podršku države. S druge strane, njen osnovni zadatak u dugom vremenskom periodu bio je da prehrani stanovništvo i tako obezbedi socijalni mir.

U Srbiji i danas poljoprivreda daje oko 12 odsto bruto dodate vrednosti poljoprivredne, a poljoprivredno stanovništvo prema popisu iz 2002. godine činilo je oko 11 odsto ukupnog stanovništva. Značaj i uloga poljoprivrede posebno su došli do izražaja u vreme sankcija 90

Prošle godine ubrano tri miliona tona kukuruza manje nego u 2011. godini

- tih godina prošlog veka, kada se poljoprivreda pokazala kao najvišljiji privredni sektor. Današnje stanje poljoprivrede Srbije, njeni potencijali i ograničenja, i dalje pokazuju isti trend – da se u poljoprivredi manje ulaze nego što je njeno neophodno (agrarni budžet iznosi 2,2 do 2,6 odsto).

Snalazi se kako ko zna i ume

Prirodni potencijali se nedovoljno koriste, a i dalje je prisutna ubrzana deagrarizacija, visok nivo senilizacije aktivnog poljoprivrednog stanovništva i nizak nivo motivisanosti zaposlenih, zbog niskih prosečnih zarada. Opremljenost savremenim mašinama nije na potrebnom nivou, a potrošnja mineralnih djubriva je znatno smanjena (troši se oko 50 kilograma samo po hektaru), što rezultira smanjenjem prinosa. Dominantno je učešće poljoprivrednih gazdinstava i njihova simbolično organizovanje u zadruge, nizak nivo rodnosti i intenzivnosti proizvodnje. Izražena je usitnjenošć poseda, među kojima dominiraju gazdinstva do tri hektara. Dok je 90 - ih godina prošlog veka i u prvoj polovini ove decenije beležen stalni deficit (izuzev simboličnog suficita 2000. godine) poslednjih godina zabeležen je znatan suficit u spoljnotrgovinskoj razmjeni proizvoda agroindustrije, koji je u 2011. godini došao do 1,4 milijarde dolara. Agroindustrija

(proizvodnja i prerada poljoprivrednih proizvoda) je najznačajnija privredna oblast Srbije, koja u stvaranju društvenog proizvoda (BDP) učestvuje preko 20 odsto, a sa pratećim delatnostima i više od 40 odsto! Ali, i pored toga, proizvodnja i prerada, posmatrano u celini, još uvek su na izrazito niskom nivou profitabilnosti i potrebnih standarda u oblasti bezbednosti hrane, da bi njeni proizvodi bili dovoljno konkurentri i traženi na zahtevnim tržištima, pre svega, na tržištu EU. Finansiranje poljoprivrede nije rešeno od 1994. godine kada je ono ukinuto iz primarne emisije, ali novo i bolje rešenje nije nadeno. Tako da se svako snalaži kako zna i ume! Potrebne su kratkoročne i dugoročne mere i akcije kako bi se zaustavili negativni trendovi i aktivirali potencijali ove strateške privredne grane Srbije.

Prepolovljeni stočni fond

Proizvodnja hrane, prehrambena sigurnost zemlje, proizvodnja sirovina (za druge grane), razmena sa svetom, socijalni, demografski i drugi aspekti determinišu, između ostalog, višestruki značaj koji ima poljoprivreda u društveno - ekonomskom razvoju Republike Srbije. Poljoprivredna delatnost, prema raspoloživim značajnim prirodnim i ljudskim resursima i dostignutom nivou proizvodnje i prerade, pred-

stavlja jednu od najznačajnijih privrednih delatnosti u Srbiji. Učešće primarne poljoprivrede u realizaciji BDP Republike Srbije u periodu 2002 - 2008. godine bilo je u intervalu 15,5-11,8 odsto, međutim, ako se posmatra celokupan doprinos poljoprivrede ostalim sektorima privrede, prehrambenoj industriji i proizvođačima inputa i sirovina ovo učešće nadmašuje 40 ukupnog brutodruštvenog proizvoda. Takođe, oko 44 odsto stanovništva Srbije naseljeno je u ruralnim oblastima (sa gustom stanovništva ispod 150 stanovnika po kvadratnom kilometru). Sve to ukazuje na poseban značaj poljoprivrede za stabilnost ukupnog ekonomskog i društvenog razvoja, za trajnu prehrambenu sigurnost, socijalnu i političku stabilnost. Primarna poljoprivreda Srbije, u čitavom periodu od secesije bivše SFRJ, posluje u nestabilnim i izrazito nepovoljnim uslovima, sa nemotivenjem proizvodnog struktura, pre svega, kapitalno intenzivne proizvodnje (kao što je stočarstvo), jer su često izostajale efikasne mere poljoprivredne politike.

• Stočni fond u Srbiji manji je za 50 odsto u odnosu na osamdesete godine i sa pravom analitičari ukazuju na njegovu pravu devastaciju. Njegovo smanjenje posebno će se osetiti posle sušne 2012. godine. Najteže posledice osetile su se na kukuruzu. On je u 2011. godini imao rod od 6,5 miliona tona, a u 2012. tek oko 3,5 miliona tona. Vrednosno izraženo njegova vrednost u 2011. godini je bila 1,36

Prepolovljeni stočni fond

(Autor je član Odbora za selo Srpske akademije nauka i umetnosti)

U Srbiji izražena usitnjenošć poseda

SA SAVETOVANJA O SAVREMENOJ PROIZVODNJI VOĆA

Nova saznanja u tehnologiji proizvodnje jabuke

Puno toga treba da uradimo na uvođenju standarda kvaliteta - Važno je organizovati proizvodnju sadnog materijala prema zahtevima samih proizvođača - King Roat crveni delišes će biti interesantan klon i za Srbiju, jer ima izuzetno atraktivne plodove

Na Savetovanju o savremenoj proizvodnji voća koje je sredinom decembra organizovan Poljoprivredni fakultet iz Novog Sada, Deputman za voćarstvo i Društvo voćara Vojvodine, o iskustvima iz programa prekogranične saradnje govorio je prof. dr Zoran Keserović, koji ih je predstavio u okviru tematskog izlaganja "Nova saznanja u tehnologiji proizvodnje jabuke u okviru Projekta Apple.NET 2".

Nagrađeni projekat i nova saznanja sa studijskih putovanja

- Koja su to nova saznanja kada je u pitanju tehnologija proizvodnje jabuke? Mi smo u okviru ovog projekta, koji je nagrađen među 400 projekata kao jedan od najboljih projekata prekogranične saradnje, imali nekoliko studijskih putovanja u Italiju gde smo došli do određenih saznanja - rekao je profesor Keserović.

- Stručni program putovanja je obuhvatao funkcionalisanje kooperativa, ono o čemu stalno pričamo, sa naglaskom na postizanje ujednačenog kvaliteta proizvodnje i finansijskim efektima udruživanja. Sigurno da mi moramo dosta uraditi na uvođenju standarda kvaliteta i mislim da je u novim zasadima to sa dosta urođeno.

Druga svrha putovanja je bila proizvodnja sadnog materijala u svetu zahteva samih proizvođača, koji su trendovi kada je u pitanju proizvodnja novih sorata, podloge i organizacija i funkcionalisanje savetodavnih službi. Moramo svi priznati da nismo baš zadovoljni sa načinom kako funkcionišu izveštajno-programne službe.

Poseta konzorcijumu "Melinda"

- Prva poseta je bila konzorcijumu "Melinda" koji postoji od 1989. godine i zapošavlja 1.200 ljudi, proizvede oko 350.000 tona voća, što je više nego u celoj Srbiji koja proizvede, po statističkim podacima, oko 250.000 tona. Ono što je značajno je da je tu uključeno 5.000 farmera sa prosečnih 1,3 hektara po jednom farmeru. Mi stalno pričamo kako su kod nas male parcele a vidimo ako se te parcele iskoriste za intenzivnu proizvodnju onda nema nikakvih problema. To su sve male parcele kod njih ali su sve podignute po jednoj standardizovanoj tehnologiji proizvodnje, gde se strogo vodi računa o sortimentu, uzgojuom obliku, špaliru, itd. Konzorcijum "Melinda" ima četiri udruženja, 17 zadruga

Linijska sortiranje i pakovanje

Distributivni centri

- Mi smo predviđeli u okviru Muster plana održivog razvoja Fruške gore da se jedan takav distributivni centar uradi u Irigu, i bilo bi jako dobro da se on realizuje. Mi sada u Srbiji nemamo nijedan takav distributivni centar, mada ima na goveštaju da će to biti u Riđici. U distributivnom centru pakovanja su prilagođena zahtevima pojedinih država. Takođe vodi se računa o sortimentu. U ovoj regiji gde smo mi bili dobre rezultate daje zlatni delišes klon B dok Reindera uopšte nema. Prisutno je 75% zlatnog delišesa klona B zato što u tom regionu na daju izuzetno dobre rezultate i ima razvijenu dopunska crvenu boju koja se dosta ceni u Evropi. Od ostalih sorti koje su u prisutne to crveni delišes i autohtona sorte, jedna stara sorta kanadska Reneta koja postiže dosta visoku cenu, kao i Fudži, Gala, itd. Preko 75% proizvodnje se plasira na italijansko tržište.

njem, i proizvodnjom, i preradom i transferom tehnologija u privredu. On je vlasništvo privatne Fondacije Edmund Mach, ali provincija daje zemlju i 95% novčanih sredstava za sav rad. Ogledi su generalno podejeni u tematske celine: tehnika gajenja, sistemi gajenja, sorte, podloge, zaštita, mehanizacija u voćarstvu.

Takođe smo posetili CAV centar u mestu Faenza koji se bavi proizvodnjom predosnovnog i osnovnog sadnog materijala, gde smo razgovarali o tome kako da dođemo do pojedinih podloga, pogotovo za koštice voćne vrste.

Posetili smo i sajam Interpoma u Bolzanu i upoznali se tamo sa trenutnim stanjem u proizvodnji i kategorizaciji sadnog materijala, sa savremenim trendovima u sortimentu jabuke, sa protivgradnim mrežama i mehanizacijom kao što je mašina za tehničko uništavanje korova na principu pare koja se sve više koristi, zatim mašine

koja služi za preoređivanje cvetova, pogotovo u organskoj proizvodnji. Videli smo i dosta drugih sredstava koja se koriste za razvođenje grana, itd.

Sortiment - najveći utisak

- Što se tiče sortimenta na mesec je najveći utisak ostavilo King Roat crveni delišes koji je mutant klon Spur, a tu su još bile i sorte Jeromine, Scarlet Spur. Kod Gale Fendeca i Schniga koju već imamo u Srbiji i kod zlatnog Delišesa nismo toliko videli Reindersa, ali je dosta prisutan Golden Paris i klupske sorte Modri, Pink, Lady i Evelina.

Sigurno da će King Roat crveni delišes biti interesantan klon i za Srbiju, jer ima izuzetno atraktivne plodove - rekao je prof. dr Zoran Keserović.

D. Ć.

Kvalitet

Tu smo se upoznali sa tim koliko znači kvalitet. Sorte jabuke koje se proizvode na tom lokalitetu su prepoznatljive ne samo u Italiji, nego i šire. Svi proizvođači proizvode po principu, ono o čemu stalno pričamo, integralne proizvodnje, imaju svi GlobalGap sertifikate. U vreme berbe se ocenjuju osobine plodova pomoću aparata "Pimprenel". Isplata proizvođača se vrše na svaka dva meseca u pet-šest rata od 01. do 11. u mesecu.

Druge važne posete

- Zatim smo posetili Institut San Michele koji je dosta sličan našem departmanu, bave se i obrazova-

Linijska pranje

SREMSKA MITROVICA • ILIJA BEARA O UDRUŽENJU VOĆARA "FRUŠKOGORCI"

Fruška gora medju raznim voćkama

- Ljudi vole da se udružuju posebno kada vide korist, a u našem slučaju ne radi se o materijalnoj koristi, jer je Udruženje voćara neprofitna organizacija čiji članovi imaju korist u zajedničkom radu i pristupu najsvremenijim metodama - objasnio je Ilija Beara, član ovog udruženja

Diplomirani agromonom po struci, a voćar amater po aktivnostima u slobodnom vremenu, Ilija Beara iz Sremske Mitrovice vlasnik je voćnjaka koji se prostire na površini od jednog hektara, sa zasadom breskve. Zbog posla koji radi u slobodno vreme, ali i mnogo čega drugog Ilija Beara je se pridružio Udruženju voćara "Fruškogorci" sa sedištem u Mandelosu. Ovo udruženje okuplja mnoge poljoprivredne stručnjake, ali pre svega - proizvođače voća.

Udruženje postoji od 2008. godine, osnovano je sa idejom da objedini sitne voćare na području sremskomitrovačke opštine i šire i da pokuša da ih udruži kako bi imali veću snagu u unapređenju voćarske proizvodnje, navodi Ilija Beara.

- Imamo sada više od 60 članova, imaćemo uskoro godišnju skupštinu i prijem novih članova, takođe nas, sigurno, biti još više. Ljudi vole da se udružuju kada vide da imaju od toga koristi. Tu ne mislim na materijalne koristi, jer smo mi neprofitna organizacija, a korist nas članova je - viši stručni novo saznanja preko ljudi koji su, takođe, cla-

Ilija Beara

na breskvama, ostalo su voćnjaci raznog drugog voća.

- Ideja nam je bila da kao udruženje obezbedimo stručni nivo proizvodnje, da ovu proizvodnju prilagodimo po sortimentu sa kojim može izaći na našu i svetsku pijacu i da u svakom momentu, simbolički rečeno, možemo da napunimo kamion kvalitetnog voća za prodaju. To smo već realizovali za razne vrste voća tako da imamo minimum potrebne količine i da kamion proizvoda iste klase i vrste možemo da natovarimo i uputimo do poznatog kupca, nastavljajući priču o aktivnostiima udruženja Ilija Beara.

MEDI važnim zadacima i ciljevima koje je udruženje voćara do sada realizovalo je što imaju obučenu ekipu kvalitetnih režaca. Kao i u mnogo čemu drugom i režaci su imali u obuci mogućnost pristupa i upoznavanja sa najsvremenijim metodama rada. Omogućila je to "vezu" udruženja sa stručnjacima-predavačima na Poljoprivrednom fakultetu u Novom Sadu sa kojima Udruženje "Fruškogorci" tešno saradjuje.

- Rezidba voća je veoma bitna za proizvodnju, a mi imamo ekipu

od 15 režaca koji znaju da odrađe sive vrste voćaka. Čovek koji je to i sve ostalo ima snage da pokrene je **Bore Đukić**, predsednik našeg Udruženja. Bez lažne skromnosti, Đukić je imao elana i motivacije da se ovo odradio što smo odradili - istakao je Ilija Beara.

Voćarstvo donosi veći dohodak od bilo koje ratarske proizvodnje, ali traži intenzivniju proizvodnju zato poslove treba stručno odrediti. Članovi i svi drugi okupljeni oko Udruženja voćara "Fruškogorci" imali su i imaju ideju da svoje nade usmere ka istom cilju - voćarstvu.

- U tome imamo podršku lokalne samouprave, jer treći put dobijamo sredstva od gradskog budžeta za poljoprivredu. Inače, imamo dobru saradnju sa organima opštine, ali treba razumeti i njihove mogućnosti, jer nisu svemogući, a pomažu koliko mogu. Dobro je što je ove godine u budžetu za poljoprivredu znato više novca. U poljoprivredi je naša šansa, a ne trebaju skupe investicije - očenio je naš sagovornik.

Što se planova Udruženja voćara tiče, ono hoće da učestvuje u dodeli državne zemlje, ali po rečima

Poznati po voću

Udruženje voćara Fruškogorci postoji od 6. novembra 2008. godine, kada je održana osnivačka skupština u Mandelosu. Ovo i ostala fruškogorska sela odavno su poznati po proizvodnji najkvalitetnijeg voća. Međutim, u novoj vremenu, zbog lakšeg izlaska na tržište, boljeg marketinga, pospešivanja proizvodnje i saradnje između manjih i srednjih proizvođača voća javila se potreba za osnivanjem udruženja. Članove ovog udruženja su, poređ voćara iz Mandelosa, i voćari iz Čalme, Divoša, Stare Bingule, Svilosa, Grgurevac, Šljuma, Velikih Radinaca, Laćarka kao i iz Sremske Mitrovice.

Ilije Beare smatraju neophodnim da parcele budu manje kako bi bile adekvatnije za izgradnju neophodne infrastrukture. Ako se pomenuju planovi ostvare, ono što se sada piše o Gročkoj kao voćarskom kraju uskoro će se pričati i o Sremskoj Mitrovici i Fruškoj gori.

S. Đaković

Доо ветеринарска станица САВА СРЕМ

Лађапак

Лађапак, 022/670-750, ул. 1. Новембар 266
Др. вет. мед. Радован Цикуша и Др. вет. мед. Ненад Раичевић

Сремска Митровица, 022/618-020, ул. Петра Прерадовића 80
Др. вет. мед. спец. Миленко Перешић

Мартинци, 022/ 668-387, ул. Војвођанска 9
Др. вет. мед. спец. Сава В. Шарац

Чалма, 022/685-600, ул. Победа 24
Др. вет. мед. Милорад Кевиљ

Велики Радинци, 022/660-230, ул. Маше Пијаде 7
Др. вет. мед. Наташа Секулић

- Лечење
- Вакцинација
- Вештачко осемењавање
- Превентива
- Трихиноскопија
- Продаја пилића
- Сточна храна
- Премикси
- Лекови

VETERINA

Dr. vet. med. spec.
Sava Šarac

Ketoza je bolest metabolizma (prometa materija), od koje se boležavaju svi sisari. Predmet našeg interesovanja su preživari, pre svih mlečne krave. Bolest je poznata od davnina, ali svoj pravi značaj dobija u novijoj istoriji, po dizanjem mlečnosti krava , ovaca i koza i javlja se kao rezultat zakasnene reakcije čoveka na pojавu povećane potrebe grla za kvalitetnom hransom.

Razvoj bolesti je povezan, kako smo rekli, uvođenjem rasnih mlečnih grla u proizvodnju, dok hranidbeni standardi nisu pratile povećane potrebe organizma. Drugi, ne manje bitan elemenat je svest stičara, odnosno spremnost da se suoči sa novonastalim problemom i treći, vrlo važan faktor, genetska predispozicija za nastanak bolesti.

Nastanak bolesti

Da bi pojasnili nastanak bolesti moramo da pojasnimo, odnosno približimo, genezu, odnosno me-

Ketoza krava

Bolest ima nekoliko faza, a u prvoj i najblagoj, iskusani farmer može najviše da pomogne

hanizme koji učestvuju i dovode do pojave bolesti. Pre samo 50 godina imali smo grla koja su davalu 10-15 litara mleka dnevno, neretko i 5 litara. Ta grla i sa oskudnom ishranom uspevala su da popune potrebe mlečne žlezde za proizvodnju mleka. Mislim da je važno znati da je za proizvodnju 1 litra mleka potrebno da prođe 50 litara krvi kroz vime. Ako se zna da krv u crni 1/7 organizma sisara, onda se dolazi do zaključka da krava težine 500 kg ima oko 70 litara krvi i da za proizvodnju 20 litara mleka potrebno da prođe 1.000 litara krvi dnevno kroz vime. Zamislite sa kakvim se metabolismom organizam suočava, jer pored bazičnih potreba организma za normalne aktivnosti, moraju da se obezbede materije i za proizvodnju mleka.

Jeta je centralna laboratorija u organizmu, koja ima zadatak da obradi i preradi sve hranljive sastojke i da ih distribuiru u krv. Upravo je ona ključna i najugroženija u celom organizmu. Da bi pojasnili njenu ulogu, moramo da napravimo malu digresiju i osvrnemo se na mehanizam depozivanja viške energije i hrane u organizmu. Naime, sav višak energije deponuje se u mišiću i masti, služeći kao rezerva i zaliha. Neoprednost pred, a naročito posle porođaja, počinje snažna hor-

monska aktivnost i povišen promet materija u organizmu, povećava se potražnja za materijama i elementima. Jeta pojačava svoju aktivnost i ukoliko hrana ne zadovoljava potrebe (a najčešće ne zadovoljava), povlače se rezerve i to je urovo momenat kada jeta biva preplavljena raznim metabolitima, među kojima su najopasniji ketoni (produkti metabolizma masti), koji dolaze u jetru gde se dalje metabolisu u korisne materije. Sada zbog preopterećenja, jeta ne može da ih preradi tako da oni izazivaju oštećenje ćelija koje su već u fazi preopterećenosti.

Ne bi se dalje bavili mehanizmom i uslovima nastanaka bolesti, interesantno je blagovremeno uočavanje i sprečavanje kao i borba protiv bolesti. Bolest ima nekoliko faza, u prvoj i najblagoj, a kada iskusani farmer može najviše da pomogne. Životinja je usporena, nerado užima hrana, menja se kožistencija izmeta (postaje tvrdi). Slediće faza je dalja nezainteresovanost za hranu, ne balega, ne preživa, ima tup pogled, dlaka se ježi i sve manja pokretljivost (ukoliko je u laktaciji, smanjuje količinu mleka). Slediće, pretposlednja faza, oseća se miris acetona iz mokraće i mleka, dalje jačo pogoršanje stanja, potpun prestanak uzimanje hrane i potpuna nezainteresovanost. U zadnjoj fa-

Bolest je rezultat zakasnene reakcije čoveka na pojavu povećane potrebe grla za kvalitetnom hransom

zi bolesti iz koje, na žalost, teško može doći do ozdravljenja, ketoza koma, životinja ne ustaže leži na strani, iskolačen pogled ne reaguje na glas, pojava penastog sadržaja iz usta i uginuće.

Preventiva i lečenje

Pravilno izbalansiran obrok blagovremeno uočavanje prvih znakova bolesti su predušlova za preventivu i uspešno lečenje obolenja. Kod sumnjih slučajeva, postoje trake i Rothera test koji pouzdano utvrđuju prisustvo ketona u mokraći i dozvoljava nam prostor za blagovremeno reagovanje. Metoda je veoma brza i pouzdana. Po uočavanju znakova mora se korigovati tablica ishrane, početi zalinjanje preparativa predviđenim za to obolenje (ketoban, ketal, glikosol...). U poodmaklom slučajevima mora se intervensi infuzijama glukoze i hepatoplastičnim preparatima, kako bi se pomoglo jetri i organizmu u celini.

To je ujedno i situacija gde držalac i veterinar moraju da deluju sinhrono i blagovremeno, da bi se na vreme pomoglo životinji, odnosno predupredila fazu iz koje nažalost nema ozdravljenja.

Da zaključimo, bolest je veoma prisutna u proizvodnji mleka. Dizanjem svesti farmera i tesna saradnja sa strukom (ishrana i zdravlje), može da smanji ili preveni pojavu bolesti koja nanosi ozbiljne ekonomske gubitke. Stočarski razvijene zemlje koje imaju veliku populaciju goveda u mogućnosti su da i genetski predisponirana grla isključuju iz daljeg priploda. Mi, na žalost, nismo u takvoj situaciji zbog drastično snjanjenog broja mlečnih grla. Nama ostaje jedino da sa dejstvom držaoca i stručne službe učinimo maksimalne napore da predupredimo i rano uočimo pojavu bolesti i tako doprinесемо boljem zdravlju grla i ekonomskoj efikasnosti farmera.

Izbor pokrivnog materijala

Pokrivke imaju zadatku da gajenim biljkama omoguće optimalne uslove za rast i u onim periodima godine kada im to klimatski uslovi ne dozvoljavaju - Najznačajnija osobina pokrivnog materijala je sposobnost transmisijske - propuštanja korisnog dela sunčevog zračenja

Energetske osobine

Pokrivke imaju zadatku da gajenim biljkama omoguće optimalne uslove za rast i u onim periodima godine kada im to klimatski uslovi ne dozvoljavaju.

Za tipove objekata sa polukružnim krovom primenjuju se elastični pokriveni materijali, folije, dok se za tipove sa ravnim konturama krovova primenjuju kruti materijali kao što su paneli stakla, akrila ili polikarbonata, ali i folije. Obično se za veće objekte, planirane za dugotrajniju proizvodnju, kao pokriva koristi staklo, a za manje i one koji su namenjeni za kraći period proizvodnje, polietilenska - PE folija.

Osobine pokrivki

Pokriveni materijal se ocenjuje na osnovu:

- transparentnosti - propustljivosti korisnog spektra sunčevog zračenja - PAR,
- trajnosti, otpornosti na UV zračenje,
- energetskih - izolacionih osobina,
- mehaničke otpornosti,
- otpornosti na pesticide i druga hemijska sredstva koja se primenjuju pri proizvodnji u zaštićenom prostoru,
- gustine,
- jednostavnosti postavljanja,
- gorivosti i zapaljivosti,
- cene itd.

Tab. 3 Propustljivost pokrivki za PAR i dugotalasne topotne zrake, (Đurovka et al. 2006)

Vrsta pokrivnog materijala	Propustljivost PAR, %	Propustljivost topotnog zračenja - IR, %
Staklo - jednoslojno	89 - 93	0
Staklo - dvoslojno	84 - 85	0
PE folija - 0,2 mm	91 - 92	72 - 75
Polikarbonat - dupli	81 - 83	0

Propustljivost PAR

Najznačajnija osobina pokrivenog materijala je sposobnost transmisijske - propuštanja korisnog dela sunčevog zračenja - PAR, koja je različita za razne pokrivenje materijale, sl.16.

Idealno bi bilo da pokriveni materijal propušta 100% za bilje korisnog dela sunčevog zračenja. Pokriveni materijal ne bi trebalo da propušta topotno, infracrveno - IR zračenje. To je zračenje koje emituje svako toplo telo, a talasna dužina i intenzitet zavise od vrste materijala i temperature tela. Ukoliko to nije slučaj, dolazi do gubitaka usled zračenja dela energije u okolini.

Kako se u tab. 3, vidi svi materijali, osim PE folije, nepropusni su za infracrveno zračenje. PE folija propušta IR zračenje u jednoj oblasti talasnih dužina, pa se ova

osobina naziva "IR prozo". Ova negativna osobina PE folija otklanja se dodavanjem aditiva.

Trajnost i UV zračenje

Pokriveni su u toku eksploatacije izložene brojnim uticajima, pa se njihove osobine menjaju. Najtrajnije

je staklo, i preko dvadeset godina, a najkraci vek imaju polietilenске folije, koje traju jednu do pet godina. Folije kraćega veka su jeftinije, ali se češće menjaju i potreban je ljudski rad za njihovu zamenu.

UV zračenje je van PAR oblasti, mada ga neke biljke koriste u pojedinim fazama razvoja. UV zračenje ima talasne dužine u području 100-400 nm i nije vidljivo. Deli se u tri oblasti:

- UV-A 315-400 nm,
- UV-B 280-315 nm i
- UV-C 100-280 nm.

UV-C, sa najmanjim talasnim dužinama, gotovo u potpunosti dopire do zemljine površine, dok se UV-B i UV-A delimično prigušuju prolaskom kroz atmosferu i druge prepreke, pre svega oblake. UV-A i UV-B zračenje koriste saksijiske cvetajuće heliophilne biljke dok jednokratno rezano cveće (hrizanteme) zahteva

više sunčevog zračenja iz područja UV-A zračenja. Dakle, pokrivač ne bi trebao, posebno pri prizvodnji navedenih biljnih vrsta, da bude u potpunosti nepropusna za UV zračenje.

UV zračenje deluje razgradjujuće na polietilen. Da bi se to sprečilo dodaju se aditivi u vidu stabilizatora. Kao pokrivač koriste se isključivo PE folije sa takozvanim UV aditivima ili stabilizatorima. U zavisnosti od vrste i količine aditiva definije se trajnost, vek folije.

Energetske osobine

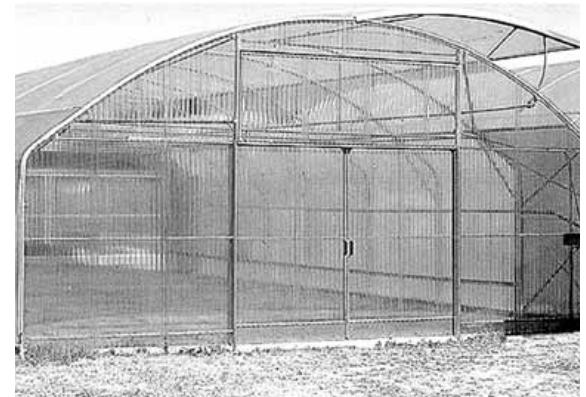
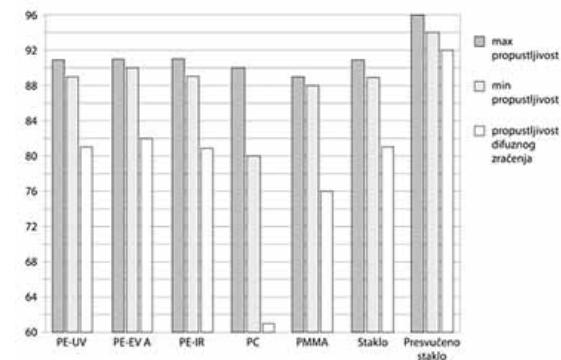
Pod ovim pojmom podrazumevaju se izolacione osobine pokrivenih. Naziv energetske osobine upotrebljava se stoga što od njih zavise topotni - energetski gubici. Sve pokriveni imaju loše izolacione osobine, visoku konduktivnost - provodnost topote, osim onih koje su već formirane kao slojevi materijala sa vazdušnim međuprostorima, akrilni i polikarbonatni paneli, vakuum staklo i dvostruka PE folija. Izolaciona svojstva popravljaju se ugradnjom dva pa i više slojeva sa vazdušnim međuprostorima, tab. 4.

Smanjenje gubitaka ostvaruje se i kombinacijom više materijala za pokriveni. Tako se, na primer, donji delovi platenika oblažu skupljim, ali energetski boljim panelima od akrila i polikarbonata, dok se drugi delovi prekrivaju dvostrukom PE foljom.

Tab. 4 Energetski gubici u objektima zaštićenog prostora, kao osnova za poređenje uzeto staklo debljine 4 mm = 100%, (Momirović 2004)

Vrsta pokriveni	Relativni gubici, %
Staklo	100
PE folija	110
PE folija, dvostruka	73
Staklo + termalna zavesa	64
PC, 6 mm	57

Sl. 16 Propustljivost PAR pokrivenih materijala, (Anonim, 2004)

Platenik pokriven folijom i tvrdim plastičnim pločama sa čeone strane

sa stanovišta propuštanja i tog dela sunčevog zračenja, jer se iskoristi više energije. Negativno je jer preuzrokuje gubitke zračenjem u okolini, sl. 19. Ovaj nedostatak PE folije otklanja se dodavanjem raznih aditiva, na primer opala.

Jedan od tipova PE folije je i PE-EVA (Ethylene-VinylAcetate). Dodavanjem 1- 18% vinil acetata smanjuje se propustljivost IR zračenja i povećava mehaničku otpornost i elastičnost folije.

(www.agroplus.rs)

Pokriveni

Staklo

Staklo je inertan materijal, može da se koristi i do trideset godina. Nezapaljivo je i otporno na razna zagađenja, ali je osjetljivo na mehanička oštetećenja (npr. udar grada - leda).

Za pokrivanje staklenika najčešće se koristi staklo debljine oko 4 mm. Primenom dvostrukog stakla, pa i blokova sa vakuumom, smanjuju se gubici topote.

Staklo se lako montira na noseću konstrukciju, koja zbog njegove težine mora da bude ojačana. Staklo se lako premazuje bojom koja smanjuje propuštanje svetlosti u letnjem periodu, pa time i zagrevanje staklenika.

Akrilni materijal PMMA (PolyMethyl MethAcrylate) je svetao, UV otporan, sintetički materijal. Čvrstoća mu je 25 puta veća od stakla iste debljine, pri čemu mehanička čvrstoća može još da se poveća dodavanjem aditiva. Lomljiv je ukoliko je u obliku velikih ploča. Otporan je na poliranje i sečenje i lak za rad. Pre savijanja mora da se zaregne.

Polikarbonati, PC, (Poly Carbonate) su otporni na udar i teško lomljivi. Ograničeno je deformabilan pri niskim temperaturama. Od stakla je čvršći i do 250 puta. Otporan je na grad.

Ovi materijali izrađuju se krute ili slabu savitljive ploče standardnih dimenzija. Izrađuju se čeone i viselijesne sa vazdušnim međuprostorom, sl. 17. Ovakav materijal ima nižu propustljivost svetlosti, ali vrlo dobre energetske -izolacione osobine. Čvrstoća i otpornost na

grad su visoki. Od ploča se izrađuju polja platenika koja treba da budu ojačana. Od njih se izrađuju prozori i vrata, sl. 18.

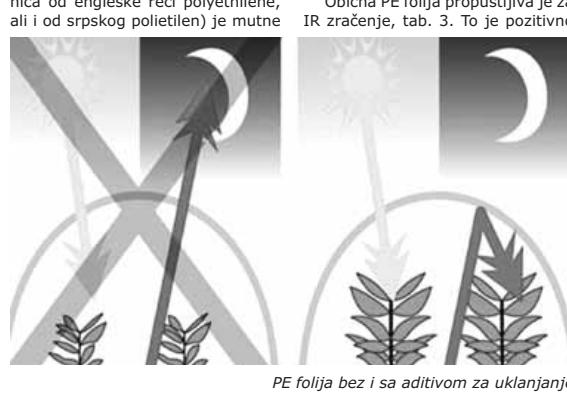
Brojne dobre osobine ovih pokrivenih materijala poništavaju se visokom cenom. Takođe, ovi materijali su lako zapaljivi i gorivi. Zbog tog je premjena osiguranja za njih viša, a u nekim zemljama zabranjena je njihova primena u objektima koji su namenjeni za obuku i demonstraciju.

UV stabilizacija

UV zračenje razgradjuje polietilensku foliju. Degradacija se prevara dodavanjem aditiva - UV stabilizatora, na bazi nikla ili raznih drugih jedinjenja. Jedan od najskupljih UV stabilizatora je titanijum - dioksid. U zavisnosti od vrste i količine aditiva produžava se vek folije. Na primer, oznaka na foliji PE - UV 4, označava UV stabilizovanu PE foliju trajnosti 4 godine.

PE FOLIJE

Obična PE folija (PE je skraćenica od engleske reči polyethylene, ali i od srpskog polietilen) je mutne

PE folija bez i sa aditivom za oticanje

Alfa i omega uspeha u poljoprivredi

U našim agroklimatskim uslovima proizvodnja se odvija uglavnom bez navodnjavanja, međutim, u letnjem periodu suša je redovna pojava i često ima ozbiljne posledice na umanjenje prinosa i pogoršanje kvaliteta plodova. Pri intenzivnoj smeni useva (postrni usevi) i uvođenjem zelenišnog dubrenja i krmne stočne hrane, navodnjavanje ratarskih useva u organskoj proizvodnji je obavezno. Uspešnost navodnjavanja zahteva poznavanje specifičnosti pojedinih biljnih vrsta i njihovih genotipova

Navodnjavanje mikrokišenjem

- Kada se u sistemu za navodnjavanje kap po kap, umesto kapaljki na lateralne cevi postave mikroraspiskrivači dobijamo sistem za mikrokišenje. Domet raspršivanja je od 1 do 4 m u prečniku. Kod gусте sadnje mikroraspiskrivači se postavljaju između redova u liniji, tako da se zona vlaženja preklapa u redu, te dobijamo neprekidno navlaženje površinu u redu voćaka ili vinograda. Ovaj sistem se preporučuje za ilovasta i lakša zemljišta koja dobro i brzo upijaju vodu. Treba navodnjavati često - svaki drugi ili treći i dodavati onoliko vode koliko biljke utroše između dva zalivanja.

Navodnjavanje kišenjem - Kišenje kao način navodnjavanja ima brojne prednosti u odnosu na neke druge načine, brzo se širilo i danas se mnogo primjenjuje.

Neke prednosti navodnjavanja kišenjem:

- može se primenjivati na neravnom terenu sa većim nagibima pod uslovom da se intenzitet kišenja uskladi sa brzinom upijanja vode u zemljištu,
- moguće je davati precizne zalivine norme i površina zemljišta se ujednačeno vlaži,
- mogu se navodnjavati sve biljne vrste, a opasnost od zaboravljanja i zaslavljanja je mali i
- kišenjem se kvase biljke, spira se prašina, poboljšava se asimilacija i povoljno utiče na mikroklimu.

Pored pozitivnih efekata navodnjavanje kišenjem ima i nedostatke:

- vetar ograničava primenu navodnjavanja kišenjem, jer utiče na raspored i ujednačenost vlaženja zemljišta,
- krupne kapi sabijaju zemljište, kvare strukturu i stvaraju pokoriku i
- intenzivnija je pojava štetnočina i bolesti useva kod nekih biljnih vrsta, kao i intenzivniji porast korova i dr.

Navodnjavanje prenosnim cevovodima

vrši se pomoću cevi i rasprskivača, koji se ručno prenose sa pozicije na poziciju i brzo se sklapaju i rasklapaju. Crni agregat može biti fiksiran ili se premešta sa mesta na mesto prema potrebi, kao i cevi. Sistem nije za velike površine, jer je premeštanje cevi po navlaženom zemljištu težak posao, gaze se usevi i

zemljište i gubi dosta vremena dok se zemljište ne ocedi i cevi premeste.

Polustacionarni sistem sastoji se od stacionarne crpne stanice i ukopanog glavnog cevovoda, a kišna krila sa rasprskivačima, kao i druga oprema, je samohodna ili se ručno premešta. Distribucija vode se vrši preko hidrant-a. Ovi sistemi su najviše zastupljeni, jer su ekonomičniji od prenosnog ili stacionarnog sistema.

Samohodno kišno krilo premestiti se sa pozicije na poziciju snagom motora. Samohodna kišna krila su vrlo pogodna za navodnjavanje niskih useva (povrča, licerke, soje i sl.). Ukupna dužina kišnog krila može biti različita, od 100 do 400 m, u zavisnosti od oblika i veličine parcele koja se navodnjava. Kišno krilo radi pod pritiskom od 3,5 do 4,5 bara, a intenzitet kišenja iznosi 10-20 mm/h.

Zbog krupnih kišnih kapi usled visokog pritiska, veliki rasprskivači se mogu zamjeniti kišnom rampom, s malim rasprskivačima ili diznama. Ove rampe daju finu kišu. Kišne rampe širene 40-60 m montiraju se na šasiji,

koji je povezana s fleksibilnim crevom preko kojeg dobijaju vodu pod pritiskom. Okretanjem vitla crevo se namotava, kišna rampa se polako kreće prema vitlu tifona, slično kolici-ma sa rasprskivačem. Koristi se za navodnjavanje nežnih biljaka, u prvom redu povratarskih u periodu rasadivanja. Rampa je vrlo pogodna za navodnjavanje u organskoj proizvodnji hrane. Regulisanjem visine rampe mogu se navodnjavati i visoki usevi.

Tifon se može premeštati na novi položaj, ili se okrene na suprotnu stranu. Površina koju tifon dužine creva 400 m zaliha u jednom položaju iznosi oko 2,5 do 3 ha. Brzina namotavanja cevi je 5-30 m na sat, tako da se za 20 sati zaliže površina od 0,7 do 6 ha i može dati 8-43 mm vode.

Zbog krupnih kišnih kapi usled visokog pritiska, veliki rasprskivači se mogu zamjeniti kišnom rampom, s malim rasprskivačima ili diznama. Ove rampe daju finu kišu. Kišne rampe širene 40-60 m montiraju se na šasiji,

koji je povezana s fleksibilnim crevom preko kojeg dobijaju vodu pod pritiskom. Okretanjem vitla crevo se namotava, kišna rampa se polako kreće prema vitlu tifona, slično kolici-ma sa rasprskivačem. Koristi se za navodnjavanje nežnih biljaka, u prvom redu povratarskih u periodu rasadivanja. Rampa je vrlo pogodna za navodnjavanje u organskoj proizvodnji hrane. Regulisanjem visine rampe mogu se navodnjavati i visoki usevi.

AUTOMATSKE ŠIROKOZAHVATNE MAŠINE ZA NAVODNJAVANJE KIŠENJEM

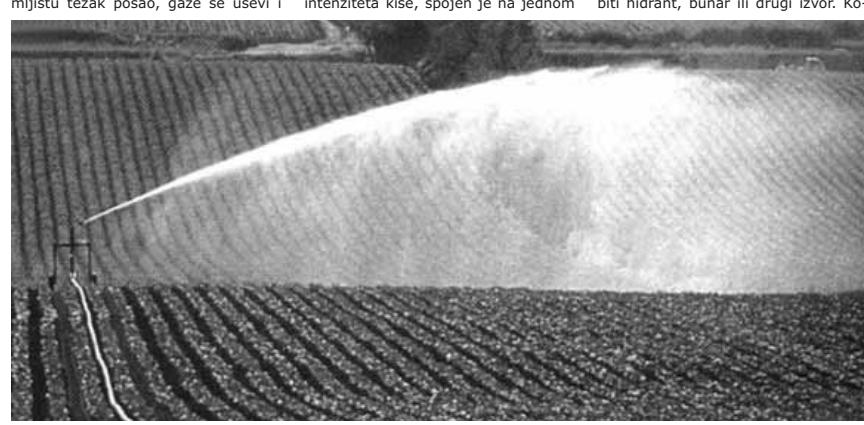
Automatske širokozahvatne mašine za navodnjavanje kišenjem

Širokozahvatni, samohodni uređaji sa visokom automatizacijom, centralnorotacionog tipa, "center pivot" i linearnog tipa, "linear". Ovim uređajima moguće je navodnjavati površine različitih veličina, od 20 do 200 ha. Potpuno su automatizovani, te se radna snaga koristi minimalno.

Mašina kružnog kretanja - central pivot kružno se kreće oko centralne osovine (stožera) koji je povezan sa vodozahvatom. Vodozahvat može biti hidrant, bunar ili drugi izvor. Ko-

vodnjavanje neravnih parcela ili parcele nepravilnog oblika, kao ni teških zemljišta, jer dolazi do propadanja točkova u raskvašeno zemljište, te se vrlo teško premešta. Preporučuje se njihova primena na lakšim i peskovitim zemljištima.

Samohodna sektorska prskalica - tifon se sastoji od velikog vitla na koji je namotano savitljivo polietilen-sko crevo različite dužine od 100 do 500 m. Rasprskivač velikog dometa i intenziteta kiše, spojen je na jednom

kratu polietilenske cevi i postavljen na postolje u obliku skija ili kolica sa točkovima. Pri navodnjavanju, vitlo se lagana okreće, namotava crevo i pomeri rasprskivač prema vitlu. Prilikom pomeranja rasprskivač zaliha površinu polukružnog sektora. S obzirom da ovaj uređaj zaliha sektorski, crevo i kolica s rasprskivačem kreću se po svom zemljištu. Kada kolica stignu do vitla, rad rasprskivača se automatski isključuje.

Tifon se može premeštati na novi položaj, ili se okrene na suprotnu stranu. Površina koju tifon dužine creva 400 m zaliha u jednom položaju iznosi oko 2,5 do 3 ha. Brzina namotavanja cevi je 5-30 m na sat, tako da se za 20 sati zaliže površina od 0,7 do 6 ha i može dati 8-43 mm vode.

Zbog krupnih kišnih kapi usled visokog pritiska, veliki rasprskivači se mogu zamjeniti kišnom rampom, s malim rasprskivačima ili diznama. Ove rampe daju finu kišu. Kišne rampe širene 40-60 m montiraju se na šasiji,

NAVODNJAVANJE RATARSKIH USEVA

U našim agroklimatskim uslovima proizvodnja se odvija uglavnom bez navodnjavanja. Međutim, u letnjem periodu suša je redovna pojava, traže duže ili kraće vreme i često ima ozbiljne posledice na umanjenje prinosa i pogoršanje kvaliteta plodova. Pri intenzivnoj smeni useva (postrni usevi) i uvođenjem zelenišnog dubrenja i krmne stočne hrane, navodnjavanje ratarskih useva u organskoj proizvodnji je obavezno. Uspešnost navodnjavanja zahteva poznavanje specifičnosti pojedinih biljnih vrsta, i njihovih genotipova.

Navodnjavanje ozime pšenice

- Ozima pšenica u sistemima za navodnjavanje u setvenoj strukturi treba da se gaji na oko 15-20% površina. Gajenje pšenice u navodnjavanju do-prinosi očuvanje i popravljanje svojstava zemljišta i njegove plodnosti, sprečava razmnožavanje pojedinih štetnih insekata, bolesti i korova, rano oslobada zemljište i daje mogućnost proizvodnje postrnih useva na istoj površini.

U prolećnom periodu, do kraja juna, ozima pšenica ima veliku potrošnju vode, naročito u fazama od vlaženja do mlečne zrelosti. Navodnjavanje u ovom periodu doprinosi i smanjenju temperature i povećanju relativne vlažnosti vazduha. U zavisnosti od količine i rasporeda padavina, zalivanja se

vrši jednom, dva, ili najviše tri puta, sa zalinom normom koja obezbeđuje prokvašavanje zemljišta 40-50 cm dubine.

Navodnjavanje kukuruza - Ku-kuruk je ekonomično troši vodu, ali zbog formiranja visokog prinosa zrna i velike biljne mase, kao i duge vegetaciјe, troši velike količine vode. Moćnim korenovinim sistemom dobro koristi vodu iz dubljih slojeva zemljišta, što mu omogućava da bolje podnese sušu od većine drugih ratarskih biljaka. Potrebu kukuruza za vodom na našim prostorima iznose od 450 do 550 mm.

Navodnjavanje šećerne repa - Šećerna repa za visoke i stabilne prinose gaji se u uslovima navodnjavanja. Porastom biljaka, odnosno lisne površine, kao i porastom temperaturu vazduha i zemljišta, povećavaju se potrebe za vodom, koja dostiže maksimum sredinom jula. Prosečne godišnje potrebe iznose oko 550 mm, sa variranjem po godinama od 500 do 600 mm.

Navodnjavanje soje - Navodnjavanje soje ima veliki značaj za postizanje visokih i stabilnih prinosa, bez obzira na vremenske uslove. Soja troši velike količine vode, koja se za visoke prinose u klimatskim uslovima kod nas ne može obezbediti od prirodnih padavina. U navodnjavanju postuž se visoki prinosi, od 4 t/ha i više. Do faze cvetanja, soja dobro podnosi sušu, ali ako se suša produži i u narednom periodu vegetacije, prinosi se značajno smanjuju. Naročito je ostetljiva na sušu u fazi cvetanja i formiranja zrna. Za klimatske uslove Vojvodine, potrebe za vodom su od 440 do 450 mm, sa variranjem od 390 do 550 mm.

Navodnjavanje lucerke - Obim proizvodnje lucerke zavisi od razvijenosti stočarstva i potrebe je da proizvodnja po godinama bude ujednačena, odnosno da se variraju prinose svede na najmanju meru. Proizvodnju u navodnjavanju ostvaruju se visoki i stabilni prinosi svake godine, bez obzira na količinu padavina i njihov raspored u periodu vegetacije.

Licerka ima relativno visoke potrebe za vodom, pošto stvara veliku količinu zelene mase. Broj otkosa zavisi uglavnom od obvezbenosti vodom. U zavisnosti od pedoklimatskih uslova, dnevna potrošnja vode lucerke iznosi od 5 do 11 mm. Ukupne potrebe lucerke za vodom u prvoj godini korišćenja u Vojvodini, iznose od 545 do 585 mm. Lucerka se kod nas isključivo navodnjava krišenjem, a zaliniva norma je od 60 do 80 mm vode.

Mirjana Đorđević, dipl. ing.

Zajedničkim radom do novih tržišta

- Osnovna ideja je da se prostoru kod fabrike vode „Jazak“ izgradi velika hladnjača, oko koje bi se oformilo i središte buduće kooperative. Razvoj kooperative je planiran etapno. U prvoj fazi, prema našim planovima, nastojaćemo da proizvedemo 10.000 tona voća. U drugoj etapi, trudićemo se da izgradimo novo krilo za smeštaj i pakovanje proizvoda kako bi proizveli još 10.000 tona jabuke. Naš cilj je sasvim realan i on podrazumeva proizvodnju 30.000 tona prvakasnih jabuka koje će biti plasirane na tržišta Zapadne Evrope - ističe Mišo Deurić

Svest o potrebi udruživanja u kooperativu u svetu pa i kod nas, sa protokom godina, sve je više prisutna. Kako govori statistika, u Zapadnoj Evropi u poslednjih deset godina, primetan je ubrzani razvoj svih vrsta kooperativa koje postepeno na svoja leđa preuzimaju najveći teret izbavljenja nacionalnih ekonomija iz krize u koju su zapale poslednjih godina, a naročito tokom 2008. godine.

Poštovaoci ovakvog vida udruživanja, kao i sami članovi kooperativa, smatraju da će ovaj vid udruživanja u vremenu koje dolazi neminovno smeniti ustajljene forme poslovanja koje u najvećoj meri podrazumevaju velike korporacije ili državni sektor. Kao glavni razlog za ovakav stav, ovi optimisti navode pre svega stabilnu poslovnu etiku i tradicionalne vrednosti na kojima kooperativne počivaju.

Polažeći od ovih stavova, kao i od prakse zapadnoevropskih kooperativa, kompanija „Atos Fructum“, koja je svoj razvoj započela u aprili mjesecu 2007. godine u iriškom selu Mala Remeta na južnim obroncima Fruške Gore, u saradnji sa iriškom lokalnom samoupravom te pokrajinskom i republičkom administracijom, pokrenula je jedinstvenu inicijativu za stvaranje prve srpske voćarske kooperativе koja bi imala za cilj brz i efikasan prodor na izuzetno zahtevna tržišta Zapadne Evrope.

Uloga kompanije „Atos Fructum“

Kako ističe Mišo Deurić, vlasnik „Deus biznis grupe“, u okviru koje posluje i voćarska kompanija „Atos Fructum“ i jedan od glavnih pokretača ove inicijative, kompanija „Atos Fructum“ u potpunosti je spremna da svoje individualno znanje, umijeće i kapacitete stavi na raspolaganje svim voćarima koji su zainteresovani za udruživanje i zajednički nastup na svetskom tržištu.

Što se tiče naše kompanije, mogu sa ponosom reći da trenutno imamo 65 hektara voćnjaka pod jabukama i negde oko četiri do pet hektara vinograda. Tokom 2009. godine izgradili smo i modenu hladnjaču kapaciteta 3.200 tona. Hladnjača ima sistem kontolisane atmosfere, tako da se jabuke čuvaju u zaštićenoj atmosferi i ostaju sveže preko cele godine, a po potrebi se dodatno peru, pakuju i izvoze pre svega u Rusiju koja je naš najvažniji partner. Trenutno, u planu

imamo povećanje zasada jabuka za još 50 hektara, tako da bi ukupan rod trebao da iznosi oko 7000 tona. Sagledavajući morderna kretanja, uvedeli smo da ni sa takvom količinom ne možemo da nastupimo kako bi želeli na ozbiljna tržišta Evropske Unije pa smo otuda pokrenuli inicijativu koja će dobro doneti ne samo kompaniji kojoj pripadam, nego i malim proizvođačima koji nam pridu - ističe Deurić.

Kooperativa jedino rešenje

Uz ostvarivanje profitu, što je sva-kako jedno od glavnih merila uspešnosti u tržišnoj privredi, glavni razlog za pokretanje inicijative za stvaranje prve srpske voćarske kooperativе leži i u svesti da se puni razvoj voćarstva na Fruškoj gori može očekivati tek ako se iz stanja pasivnosti pokrenu mali proizvođači koji imaju najviše, a koji usled materijalnih nedostataka, ne mogu da pokrenu samostalnu proizvodnju.

Kooperativne karakteristike zajedništvo, solidarnost i saradnja. Glavni kredio ovakvog vida poslovanja je

Srpska jabuka za evropsko tržište

„čini drugima no što želiš da drugi rade tebi“, što van svake sumnje dokazuje da je poslovanje u kooperativama zasnovano na etici koja je u modernom poslovanju preko potratljivosti.

Kako ističe Deurić, sitniji proizvođači koji se udružuju u kooperativu u nastanku, neće biti posmatrani kao izvor zarade. U krajnjem, to je i nemoguće, jer glavno načelo kooperativе je zajedništvo i prevladavanje individualnosti, tako da je u interesu svake kooperativе da razvija kvalitetne odnose kako sa članovima udruženja, tako i sa poslovnim partnerima, jer odnos člana kooperativе prema ostalim članovima zajednice, zapravo je odnos prema samome sebi.

Pakovanje proizvoda

Mišo Deurić

- Nama je potreban ozbiljan i aktivni nastup na ozbiljnim tržištima, a to zahteva kvalitet, kvantitet ali i kontinuitet. Da bi to uradili, mi se nužno moramo udruživati. Iskustva zapadnih kooperativa su u tom smislu za nas od presudnog značaja. Već duže vreme, prisutno je udruživanje manjih proizvođača u kooperativu, a i njihovo potonje međusobno udruživanje radi boljeg nastupa. U tom smislu bili istakao južnotiroške proizvođače koji su se udružili radi zajedničkog nastupa na tržištu u Rusiji. Ako je to tako u Južnom Tirolu, koji je izuzetno razvijena regija i poznata ko voćarski centar, zaista je svišto postaviti pitanje šta mi treba da radimo, jasan je Deurić.

Ističući praktične prednosti kooperativе, Deurić izdvaja pre svega mogućnost povećanja proizvodnje i brendiranje proizvoda, što dodatno utiče na utvrđivanje njihove prepoznatljivosti.

- Tu je i manjak troškova, što svakako nije zanemarujući faktor. To je posebno primetno kada se, recimo, kupuje ambalažu, ili ulaze u hladnjace, pakerice i tako dalje. Mnoge od tih stvari koje su neophodne ako se želi ići u korak sa tržištem su potrebne, ali pojedinci ne mogu da ih nabave samostalno. Upravo tu leži i praktični smisao kooperativе koju takve inicijative ne opterećuju u onoj meri u kojoj opterećuju sitnije voćare, napominje Deurić.

Iskoristiti potencijale

Kada se govori o stvaranju voćarske kooperativе, kako napominje Mišo Deurić, potrebno je istaći i prednosti koje u odnosu na druge regije u Srbiji i šire ima iriški deo Fruške gore, koja, prema mišljenju inostranih stručnjaka, spada u tri najatraktivnije lokacije u Evropi.

Prednosti koje mi imamo u odnosu na druge područja u Srbiji i šire, ogledaju se pre svega u odličnoj lokaciji. Kako ističu svetski i evropski stručnjaci i voćari ovaj, da tako kažem, iriški deo Fruške gore spada u prve tri lokacije po kvalitetu u Evropi. Nadmorska visina je iznad 150 metara što utiče da mržnjenje voća bude svedeno na minimum. Takođe, ovaj deo Fruške gore je manje više stalno osunčan, a imamo i konstantno svež vazduh, koji daje mogućnost manjeg prskanja, što za rezultat ima čak 40 posto manje prskanja od drugih vo-

Razvoj kooperativе, veća ulaganja

Da će korist od izgradnje kooperativе imati i šira društvena zajednica, smatra i Vladimir Petrović, predsednik Opštine Iriš, koji ističe da se sa razvojem njenih kapaciteta može očekivati i povećanje ulaganja u ovaj deo Sremske Mitrovice.

- Iriš je poznat kao centar vinskog Sremske Mitrovice i mi nameravamo da tu reputaciju održimo i podignemo na viši nivo. Ulaganje u voćarstvo je naš strateški cilj i lokalna samouprava će učiniti sve kako bi olakšala posao onima koji reše da pokrenu sopstveni posao. „Atos Fructum“ je socijalno i društveno odgovorna kompanija i ubedjen sam da će ta odgovornost sa razvojem kooperativе koja je svima potrebna, a najviše našim sugrađanima, individualnim voćarima, ta odgovornost još više dobiti na težini.

čara u neposrednom okruženju. Još jedna velika prednost je i to što za izdavanje koristimo vodu koja je po svom sastavu ista kao mineralna voda „Jazak“ tako da možemo slobodno reći da onaj koji zagrise našu jabuku, pored mnoštva minerala i vitamina, unosi u svoj organizam i pravoklasnu mineralnu vodu, ističe Deurić.

Pored ovih lokacijskih prednosti, Deurić navodi i prednosti samog zemljišta, kao i činjenicu da je u Srbiji radna snaga u velikoj meri jeftinija nego u Zapadnoj Evropi.

- Činjenica da je radna snaga jeftinija, možda i nije toliko pozitivna, naročito ako se u obzir uzme kriza svetske ekonomije, ali je dobra sa aspekta udelja rada u ceni finalnog proizvoda, što nam omogućava da svoje proizvode na Zapadu distribuiramo po nižim cenama. Koristeći zapadnu tehnologiju i znanja mi možemo da proizvedemo odličan proizvod koji i te kako ima mogućnosti da bude konkurentan na velikim tržištima. Međutim, ona šta je i pored svih tih preduvlastava potrebno, jeste udruživanje radi povećanja proizvodnje. Upravo otuda, kompanija „Atos Fructum“ je i inicirala potrebu za stvaranje prve srpske istinske voćarske kooperativе, jasan je Deurić.

Potrebna pomoć države

Prvi korak na stvaranju kooperativе, učinjen je nedavno, kada je kompanija „Atos Fructum“ u saradnji sa iriškom lokalnom samoupravom

vom i pokrajinskom i republičkom administracijom, zvanično pokrenuo inicijativu za obrazovanje Društva sa ograničenom odgovornošću u kojem će svi oni koji se uključi u plate, kako Deurić navodi, skromne udele, postati potpuno ravnopravni deonici, čija će prava biti zagarantovana i nese zavisiti od početnog ulaganja.

- Osnovna ideja je da se prostoru kod fabrike vode „Jazak“ izgradi velika hladnjača, oko koje bi se oformilo i središte buduće kooperativе. Razvoj kooperativе je planiran etapno. U prvoj fazi, prema našim planovima, nastojaćemo da proizvedemo 10.000 tona voća. U drugoj etapi, trudićemo se da izgradimo novo veće krilo za smeštaj i pakovanje proizvoda kako bi proizveli još 10.000 tona jabuke. Naš cilj je sasvim realan i on podrazumeva proizvodnju 30.000 tona prvakasnih jabuka koje će biti plasirane na tržišta Zapadne Evrope. Bitno je israći i da se ovaj posao ne može obaviti bez pomoći države i tu pre svega mislim na nepovratnu pomoć koju ćemo uložiti u proizvodnju i mehanizaciju. Ako se to reši, a imamo ozbiljnu obćenju da će se desiti, stvorimo kooperativu zasnovanu na istinskim principima etike i tržišta, kakva na ovim prostorima da sada nije postojala, jasan je Deurić i ističe da očekuje da će se u skorije vreme rešiti i pitanje navodnjavanja na ovom delu Fruške gore, čime će se stvoriti svi preduslovi za uspešan razvoj voćarstva.

S. Lapčević

Zasad jabuke u punom sjaju

ŠAŠINCI • U POSETI GAZDINSTVU ŽIKE ŽEGARCA

Gazda si onoga što imaš u džepu i u glavi

Država se odrekla seljaka onog momenta kad je pristala na to da ne plaćamo porez, a jedina fabrika koja radi u našoj državi je poljoprivreda - U celom selu može se na prste izbrojati koliko će ostati mlađih da nastave posao u poljoprivredi

Znamo da će i ova proizvodna godina biti krajnje teška za poljoprivrednike. Treba kupiti seme, dubrivo, zaštitna sredstva, gorivo, hrano za stoku, a kada će stići subvencije - to je uvek pod znakom pitanja. Ali tako je već godinama u nazad.

U želji da saznamo "iz prve ruke" šta o svemu ovome misli seljak, posetili smo uglednog domaćina Žiku Žegarca u Šašincima koji se bavi ratarskom, povrtarskom i stočarskom proizvodnjom.

Kakav je status poljoprivredni-ka danas?

- Država se odrekla seljaka onog momenta kad je pristala na to da ne plaćamo porez, jer svaka država počiva na porezu. Naša država nas je prepuštala tajkunima i drugima koji rade puno zemlje i tako smo došli na ove današnje grane. Umesto da dajemo državi porez da država može da živi mi danas dajemo tri-četiri puta više tim nakupcima. To nam samo govori da je država u doslihu sa tajkunima koji rade dubrivo, seme, itd. Imamo lažnu socijalnu, da ne plaćamo obaveze zbog suše ili nečeg drugog, što nije istina, i to je samo jedino nebrigno o seljaku. Danas svaki ministar i svaki seljak ima svoju istinu, a istina je samo jedna i do nje se ne može lako doći. Kada pričate sa 10 seljaka svih imaju neku viziju kako to sve mora biti bolje - ali samo se radom može postići nešto - kaže Žegarac.

Kako seljacima može biti bolje?

- Jedino što može da nam pomogne to je da se seljaci ujedine, da postoji jedna centralna asocijacija koja može da objedini naše potrebe. Trenutno ima 100 asocijacija i nema glavnog. Čim se neka asocijacija pojavi nade se neko ko će tog pravog u asocijaciji da kupi za neki povoljan kredit ili parče zemlje i automatski mu zatvara usta, a mi svi padamo. Ja sam osam godina bio sekretar onog Saveza seljaka Srem-a kada smo pokušali da ujedinimo seljake, ali ni tad to nije bilo moguće jer je bila nevidena borba. Ima 99 razloga zašta se valja ujediniti, a samo jedan razlog je protiv, a to je da u svojoj glavi hoćemo svi da budemo gaziđe jer smo to nasledili od svojih dedova i oče-va, a od toga nema ništa. Gazda si onoga što imaš u džepu i šta imas u glavi. Činjenica je da mi kao država nemamo nikavku strategiju za poljoprivredu i da ne vidimo više od dva dana unapred. Država pre svega nema fond da pomogne seljaku, a trebalo bi da postoji jedan agrarni fond iz kojeg se sve puni i realizuje. Sve pomoći koje i dobijemo su kasne za seljaka. Mi počnemo sa pri-premom zemljišta u februaru, u martu pripremu za setvu a pomoći koju treba da dobijemo za setvu stigne u maju ili junu.

Kako se Vi u takvoj si-tuaciji snalazite?

- Ove godine imam oko 40 svinja dobi te ranije bilo i 60 komada goveda i 400 svinja. Goveda više nemamo jer nikad nismo dobili subvencije za umatičenja grla. Dobijali su oni koji su imali do 10 komada, a ko je imao više od 20 njemu uvek nadu neku grešku da ga ne ispla-te. Još jedna godina da se ponovi kao prošla i nas neće biti, bićemo desetkovani.

Porodica Žegarac ima tri traktora

Kako održavati gazdinstvo da opstane?

- Teško je u današnje vreme sve to da isplanirati, ali ima jedna stvar koju je seljak naučio: da čuva neki dinar. Vižija je ta da ako se ne nadamo onda nema ništa od nas, jer nuda je ta koja zadnja umire i moramo da verujemo da će se desiti neki pomak.

Država računa na to da će se-lijak morati nešto posejati?

- Tako je. Seljačka proizvodnja je takva da svi znaju da mi moramo posejati, spremiti njivu, da moramo uložiti a ne ostaviti zemlju u parlogu, za-ta se tako i ponašaju prema seljaku. Jedina fabrika koja radi u našoj državi je poljoprivreda.

Prošla godina je bila teška: šta očekujete ove?

- Prošle godine smo na pšenici solido prošli, dok smo pali na kukuruzu, ali desi se neki period kada malo odskočimo i akumuliramo nešto novca. Da je bila dobra godina i za kukuruz mi bi prošle godine bili u plusu, ali ove godine smo se zadužili puno a kako ćemo izaći iz toga, to je pitanje.

Bez zalivanja nema dobrih prinosa

Koliko ukupno zemlje obrađu-jete?

- Ukupno radimo 65 hektara, od kojih je 40 registrovano na moje gazdinstvo, a 15 na gazdinstvo sina Đorda koji se opredelio da ostane na selu.

Na kolikim površinama imate povrtarsku proizvodnju i šta ga-jite?

- Imali smo oko 15 ari pod plastenikom intenzivne proizvodnje u toku cele godine. Radili smo paradaž, salatu, papriku. Sad je sve to u malom zaostao zato što ne možemo da se borimo na tržištu, jer taman kad na-ma stigne paradaž stigne i u Turske ili Makedonije i ubiju nas sa cenom. Mi smo se bavili organskom proizvodnjom u plastenicama, međutim to je sad pomalo zamrlo i zbog radne snage jer ja i supruga Milica ne možemo da postignemo sve. Pored toga gajili smo pastrnjak, šargarepu, paradaž i na otvorenom polju. Kopali smo bunare radi zalivanja i radili smo oko 20 hektara godišnje. Bilo je par godina kada smo prošli dobro, a u zadnje dve godine kako je počela privatizacija i ka-ko su hladnjace privatizovane preda-robu a nemaš pare. Ove godine se necemo baviti povrtarskom proizvodnjom zato što ne vidimo nekog partnera koji može da nas prati u proizvodnji ili kupca. Nismo naplatili šargarepu koju smo prodali pre dve godine.

Šta ste jesenjas po-sejali od strnih žita?

- Posejao sam oko 30 jutara pšenice NS-ove Simonide i Zvezdane. Probali smo ranije i Apache i neke druge sorte, ali i ove naše sorte su dosta dobre, podnose sve uslove. Što se tiče agrotehnike predusev je bio kukuruz, bacili smo 110 kg MAP-a po jutru, zatanjirali i po-sejali u optimalnom roku. Polovinom februara, ako vreme dozvoli, treba da radimo prvu prihranu sa 110 kg ure po jutru, a polovinom marta radim korekciju. Početkom marta idemo sa zaštitom od bolesti i od korova iuglavnom sa Bayer-ovim preparatima.

Suva zemlja

Da li u šašinackom ataru ima dovoljno vlage u zemljištu?

- Sredinom decembra sam radio sondaž zemljišta na institutu koji vrši ispitivanje vlažnosti zemljišta, odnosno na koj je dubini vlaga. Došli su podataka da na 3,5 m dubine nije bilo vlage i da se vlaga u tom momentu, nalazila samo na 50 cm površinskog sloja, dok dole sve do 3,5 m nije bilo vlage koja je uslov da se može biljka gajiti, jer korenov sistem biljke ide čak do dva ili tri metra dubine. Ali, pre desetak dana smo merili opet. Vlaga se popela, ali imamo još sloj od dva metra koji nema vlage u себi. Biće dobro ako bude još kiša ili da nas Dunav i njegovo podzemne vode malo poguraju od dole, jer ako toga nema ni priče o uspehu u proizvodnji. Dakle, prema iskustvima i na osnovu rezultata sondaže zemljišta, zaključak je da treba ići na rane hibride i na ranu setvu, da bi se uhvatio taj momenat vlažnog perioda zemljišta - kaže Žika Žegarac.

Kakav ste lane ostvarili prinos na pšenici?

- Prešle godine imao sam i sortu Apache i NS sorte. Prinosi su bili odlični, bilo je preko sedam tona po hektaru.

Kakva će Vam biti prolećna se-tvena struktura?

- U strukturi setve su mi inače pšenica, kukuruz, soja, šećerna repa i sunčokret. Ove godine ćemo izostaviti šećernu repu. Kukuruz sejim isto kao i pšenicu na 30 jutara, soju na 20, a sunčokret na 10 jutara. Ove godine ćemo sejati domaće sorte, nešto od Pioneer-a i KWS-a, ali uglavnom se radi o ranim sortama. To moramo da uradimo zbog suše da ne ponovimo grešku iz prošle godine. Dok smo imali puno stoke koristili smo kukuruz za sopstvene potrebe, a sada ćemo jedan deo prodati.

Što se tiče soje sejem NS sorte Bal-kan i Savu koje su se dobro pokazale

sklopa kod kukuruza ove godine ćemo sejati rede.

Šta imate u domaćinstvu od mehanizacije?

- Imamo tri traktora, kombajn, sve priključne mašine, tifon za povrtarstvo, a sada planiramo da obnovimo nešto mehanizaciju. Treba nam savremenja sejalica, savremenje priključne mašine za pripremu zemljišta i priključne mašine za redukovani obradu zemljišta. Do sada smo radili standardno plugovima, a sada moramo ići na podrivače, što je isplativije i brže se radi.

Kakva je perspektiva za mlade na selu?

- U našoj ulici gde je svaka kuća imala svog naslednika i perspektivu u poljoprivredi imamo samo dva mlađa čoveka koji su se opredelili da budu poljoprivrednici, a u celom selu može se na prste izbrojati koliko će ostati mla-

Žika Žegarac smanjio stočarsku proizvodnju

i zato ih ne menjamo. Od sunčokreta prošle godine sejao KWS Barolo i bio je dobar. Pošto sunčokret podnosi sušu prošle godine smo imali prinos od dve tone po jutru. Cena je bila 55 dinara što nas je "izvadiло iz mrtvih". Za sušu predusev je pšenica, za sunčokret kukuruz i šećerna repa. Za kukuruz je predusev pšenica i šećerna repa.

Kakva je agrotehnika za kuku-ruzu?

- Kod kukuruza smo zaorali oko 200 kg jesenjenog dubriva. Jesen je bila dosta dobra, lepo se uradilo i sada čekamo da vršimo bacanje azotnih dubriva i da krenemo sa pripremama zemljišta za setvu. Setva će biti možda čak i krajem marta. Što se tiče

dih da nastave posao u poljoprivredi. To nam govori da oni koji imaju zemlju investiraju u decu da beže iz selu u grad. Da je naša politika da vratimo sve one koji su otišli i da ih zaposlimo na selu bilo bi posla, ali naša politika je da ih rasteramo - zaključuje Žika Žegarac.

Inače, Žika Žegarac sa suprugom Milicom ima četvoro dece. Pored sime Đorda koji se opredelio da posao u poljoprivredi i ostanak na selu, Žika i Milica imaju i sina Nemanju koji radi u Beogradu kao frizer, kao i dve bliznakinje: Tanju koja studira novinarstvo i Željanu koja je student ekonomije. U ovoj sedmočlanoj porodici živi i Žikin otac Đorđe, čija se reč uvek poštuje.

D. Čosić

Izbor sorti vinove loze

Prof. dr Nada Korać
Poljoprivredni fakultet Novi Sad
Departman za voćarstvo, vinoigradarsvo,
hortikulturu i pejzažnu arhitekturu

Slika 184. Petra (P. Cindrić)

Oplemenjivači širom sveta više od 100 godina neumorno rade na realizaciji ideje: KVALITET + OTPORNOST sorte vinove loze na biotičke i abiotičke faktore stresa, imajući u vidu osnovne principne održive poljoprivrede.

Do sada su determinisani genetički izvori otpornosti na najvažnije glijivične bolesti vinove loze u okviru većeg broja severnoameričkih vrsta roda *Vitis* i potvrđena je mogućnost optimalnog kombinovanja otpornosti i dobrog kvaliteta. Stvoren je veliki broj novih vinskih i stonih sorti vinove loze (tzv. interspecies hibrida), otpornih ili tolerantnih na najvažnije patogene sa kvalitetom na nivou najboljih vinifera sorti. Ove sorte su pogodne za proizvodnju grožđa uz redukovani hemijsku zaštitu ili bez nje. Posebno su interesantne za gajenje na malim površinama u okviru organske proizvodnje grožđa i vina.

U Sremskim Karlovcima, na Oglednom dobru Poljoprivrednog fakulteta iz Novog Sada, već duži niz godina se ispituju veliki broj introdukovanih interspecies sorte u uslovima bez ikakve hemijske zaštite u cilju razrade modela organske proizvodnje grožđa i vina kod nas (Korać, Cindrić, 1995; Korać i sar., 2006).

Petra (Kunbarat x Pinot noir) je bela vinska sorta (slika 184), priznata 1991. Autori su P. Cindrić i V. Kovač. Sazревa približno u vreme kada i traminac, ali ga nadmašuje po prinosu. Nekih godina se slabije oplodni. Nakuplja preko 20% šećera. Prevalizacijski rizling po otpornosti na mrazeve. Tolerantna je na plamenjaču i sivu trulež grožđa, ali osetljiva na pepelnici. Vino ima vrlo izraženu, finu muskatnu aromu. Pogodna je za proizvodnju prirodnih, poluslatkih, aromatičnih vina. Rakija od grožđa petre takođe ima izraženu aromu.

Novostvorene domaće interspecies sorte

Lasta (Muscat de St. Vallier x Ljana) je priznata 1991 (slika 182). Autori su P. Cindrić i N. Korać. Ovo je bela stona sorta umerene bujnosti sa nešto većim brojem zaperaka. Zahteva formiranje urednog, pljosnatog špalira, čime se podspješuje oplodnja, olakšava zaštitu i omogućava bolje sazrevanje grožđa. Sredinom septembra čokote krase rastresiti grozdovi sa krunnim, hrskavim, ovalnim, žutozelenim bobicama, finog, blago muskatačnog ukusa. Grožđe ne truli i može se čuvati na čokotu sve do prvih mrazeva. Dobro se transportuje.

Lasta je otporna na plamenjaču i sivu trulež grožđa, a osetljiva na pepelnici. Preporučuje se za gajenje na okućnici i manjim površinama. U organskoj proizvodnji stong grožđa obavezna je zaštita sumporom protiv pepelnice.

Slika 183. Karmen (N. Korać)

Interspecies vinske i stone sorte

Ove sorte su pogodne za proizvodnju grožđa uz redukovani hemijsku zaštitu ili bez nje. Posebno su interesantne za gajenje na malim površinama u okviru organske proizvodnje grožđa i vina

Petka je bela vinska sorta stvorena nastala iz ukrštanja petra x bianka. Autori su: P. Cindrić, N. Korać, V. Kovač, M. Medić. Priznata je 2001. godine. Bujna je sorta velike rodnosti. Redovno nakuplja preko 20% šećera u širi uz umeren sadržaj kiselina. Daje harmonična, kvalitetna bela vina. Otporna je na sivu trulež grožđa, visoko toleranta na plamenjaču i pepelnici. Može se uspešno gajiti bez ikakve zaštite protiv glijivičnih bolesti ili uz redukovani zaštitu u godinama povoljnim za razvoj patogena.

Rubinka je nastala iz iste kombinacije ukrštanja kao i petka. Autori su P. Cindrić, N. Korać i V. Kovač. Priznata je 2002. godine. Sorta je umerene bujnosti, srednje ali redovne rodnosti. Formira redak, uredan špalir. Dobro nakuplja šećer i daje visokokvalitetna, harmonična vina. Grožđe sazревa nešto pre rizlinga italijanskog. Otporna je na zimske mrazeve od rizlinga italijanskog. Odlikuje se otpornošću na sivu trulež grožđa i visokom tolerancijom na plamenjaču i pepelnici, pa se može gajiti uz vrlo redukovani zaštitu, a u nekim godinama i bez nje. Pogodna je za organsku proizvodnju vina.

Baćka je nastala iz iste kombinacije ukrštanja kao rubinka i petka. Priznata je 2002. godine. Bujna je sorta, velike i redovne rodnosti. Sazревa u drugoj epohi (druga polovina septembra). Nakuplja oko 20% šećera uz dovoljno kiselina za proizvodnju kvalitetnog vina, neutralnog mirisa i harmoničnog ukusa. Ispoljava je visoku otpornost prema niskim zimskim temperaturama i glijivičnim bolestima. Ova sorta se može gajiti po principima organskog vinoigradarskog čak i u rejonima sa visokim rizikom od zimskih mrazeva.

Panonia (slika 188) je rezultat ukrštanja rajnskog rizlinga i domaćeg genotipa visoke otpornosti na glijivične bolesti i niske temperature (autor su P. Cindrić, N. Korać i V. Kovač.). Priznata je 2003. godine. Sorta je umerene bujnosti sa uspravnim rastom lastara i malim brojem slabih zaperaka. Formira redak, uredan špalir, lak za održavanje. Grožđe je rastresit, bobice okrugle, žutozelene, sočne, prijatnog ukusa. Sazревa nekoliko dana pre rajnskog rizlinga. Dobre je rodnosti. Redovno nakuplja preko 20% šećera u širi uz visok sadržaj kiselina. Daje visokokvalitetna vina. Panonia se odlikuje otpornošću na plamenjaču i pepelnici i visokom tolerancijom prema botritisu. U većini godina se može uspešno gajiti bez primene pesticida. Vrlo je pogodna za organsku proizvodnju grožđa.

Morava je nastala iz iste kombinacije ukrštanja kao i panonia. Umerene je bujnosti. Grožđe je rastresit, bobice okrugle, zelene, sočne. Vegetaciju započinje malo ranije od rajnskog rizlinga, a grožđe sazревa približno istovremeno sa njim. Rodnost u znatnoj meri oscilira po godinama, od skromne do vrlo visoke. Nakuplja

Slika 182. Lasta (N. Korać)

oko 20% šećera uz visok sadržaj kiselina u širi (od 10–20 g/l). Vino je vrhunskog kvaliteta sa karakterističnim mirisom koji podseća na sovinjin. Sorta je vrlo otporna na sivu trulež grožđa i plamenjaču, a srednje osetljiva na pepelnici. Sa nekoliko tretmana sumporom ova sorta bi se mogla vrlo uspešno gajiti u organskoj proizvodnji grožđa.

Introdukovane interspecies stonе sorte

Ljana je stvorena u Moldaviji. Prvih dana septembra, kada grožđe ove sorte sazревa, čokote krase rastresne srednje kruni grozdovi sa lepim, beložutim, krunipim, izduženim bobicama. Grožđe se može dugo čuvati na čokotu i brati prema potrebi. Ne truli i ne napadaju gaose i ptice. Može se gajiti bez zaštite protiv plamenjaču, pepelnice i sive truleži. Nažalost, osetljiva je na niske temperature, a ponekad se slabije oplodni. Preporučuje se za gajenje na manjim površinama, na terenima gde nema opasnosti od izmrzavanja. Na osnovu rezultata ispitivanja na Oglednom polju u Sremskim Karlovcima, ljana je stavljena na domaću sortnu listu.

Moldova (Villard blanc x guzalj kara) je kvalitetna stona sorta (slika 190) koja se već značajno proširila u Srbiji, Makedoniji i drugim balkanskim zemljama. Ovo je vrlo bujna i vrlo rođna sorta. Grožđe sazревa početkom oktobra, dugo se može čuvati na čokotu, dobro se transportuje i dobro se čuva u hladnjaci. Čokoti su bogati okićen-

im krupnim, rastresitim grozdovima. Bobice su velike, jajaste, tamno-plave, sa obilnim pepeljkom. Pulpa je mesnatno sočna, neutralnog ukusa. Moldova je kompleksno otporna sorta na glijivične bolesti i može se gajiti bez hemijske zaštite. Kao i većina stonih sorti osetljiva je na mrazeve. Stavljenja je na domaću sortnu listu. Izuzetno je pogodna za organsku proizvodnju stong grožđa, kako na okućnici tako i na većim površinama.

Nero (slika 191) je nova mađarska sorta koja je u ispitivanjima na eko parcelli u Sremskim Karlovcima pokazala odlične rezultate. Dobre je i redovne rodnosti, vrlo rođan sazrevanja (avgust), otporna na glijivične bolesti. Grožđe je srednje veličine, srednje zbijen, bobice srednje krunipne, tamnoplave boje, sa puno pepeljaka, prijatnog ukusa. Ova sorta je vrlo interesantna za organsku proizvodnju stong grožđa. (Korać, Cindrić, 1995).

Terez (slika 192) je nova mađarska stona sorta stvorena u Kečkemetu (Villard blanc h Olympia). Velike je i redovne rodnosti. Ima krunepne, rastresite grozdove, ovalne, krunpe, zelenožute bobice i neutralan ukus. Sazревa u drugoj polovini septembra. Otporna je na sivu trulež grožđa i pepelnici, a srednje osetljiva na plamenjaču. Grožđe se može dugo čuvati na čokotu. Sa nekoliko tretmana bakarnim preparatima ili alternativnim bio-preparatima ova sorta se može uspešno gajiti u organskoj proizvodnji.

(Preuzeto iz knjige: "Proizvodnja voća i grožđa na malim površinama")

SAVREMENA PROIZVODNJA POVRĆA

Povtarstvo - izvozna šansa Srbije

Povtarska proizvodnja je jedan ozbiljan, dugoročan, porodični komercijalni posao koji zapošljava ne samo porodicu, nego i brojnu živu radnu snagu

Na Poljoprivrednom fakultetu u Novom Sadu, 19. januara, održan je 13. naučno stručni skup "Savremena proizvodnja povrća" u organizaciji Vojvodanskog društva povrtara i Poljoprivrednog fakulteta. Bio je ovo istinski praznik nauke i dobra prilika za sve povrtare da se sa savetovanja ponesu nova iskustva i saznanja u savremenoj proizvodnji povrća. Takođe, učesnici savetovanja su mogli da se upoznaju sa vrhunskom ponudom vodećih kompanija koje se bave plasmanom semena, dubriva, zaštite bilja, zalivnih sistema i drugih pratećih sadržaja koji su neophodni za povtarsku proizvodnju.

Srbija značajan proizvođač povrća

Ovaj eminentni skup pozdravio je prof. dr Žarko Ilin, profesor Poljoprivrednog fakulteta u Novom Sadu i predsednik Vojvodanskog društva povrtara.

- To što ste se i ove godine odazvali da provedete pola dana sa nama u hramu nauke govori da je povtarska proizvodnja jedan ozbiljan,

Prilika da se steknu nova iskustva u proizvodnji povrća

ra je sušeno, odnosno dehidrirano povrće.

Srbija je značajan proizvođač povrća, proizvede preko 2,1 miliona tona. Ostvarimo oko 150.000 tona povrća i oko 850.000 tona krompira sa nekih 8-9% površine, zavisno od godine. EU sa 4% površine proizvede negde oko 15% od ukupnog prihoda EU. Mi imamo velikih gubitaka u tehnološkom procesu proizvodnje, berbe, kratkoročnog i dugoročnog čuvanja. Zato predlažemo da u narednom periodu osim direktnih davanja u povtarstvu omogućimo i investicije, pre svega u skladišni prostor i preradivačke kapacitete, što može već u narednih pet godina udvostručiti izvoz s jedne strane, a u narednih 10 godina udobrostručiti izvoz. Broj stanovnika svugde u svetu raste i proizvodnja povrća se udvostručila a jedino u Srbiji broj stanovnika pada. Ovo proizvodnju koju imamo ne možemo plasirati na domaće tržiste nego moramo da izvezemo. Obvezidimo devizni priliv ovoj državi, ali i svakom porodično-komerčijalnom gazdinstvu omogućiti dobru i uspešnu proizvodnju bilo sa otvorenog polja ili proizvodnje povrća iz zaštićenog prostora. Zato smo ovde pozvali predstavnike Ministarstva poljoprivrede, i Pokrajinskog sekretarijata za poljoprivredu jer su nam njihove mere od izuzetnog značaja u ovoj najintenzivnijoj proizvodnji koja je od tri do 10 puta skupljia od bilo koje ratarske proizvodnje. U tom slučaju svaki povtar izdvaja u budžetu mnogo više od akciza, mnogo više od PDV-a na repromaterijal, pa je red da se povtarima kroz razne mere nešto i vrati kako bi ova povtarska proizvodnja ne bi bila razvojna šansa

Fakultet otvoren za sve povtare

Učesnicima skupa obratio se i prof. dr Milan Popović, dekan Poljoprivrednog fakulteta u Novom Sadu.

- Ovo je samo jedno u nizu savetovanja ili stručnih skupova koji se organizuju na našem fakultetu na temu unapređenja poljoprivredne proizvodnje u našoj zemlji, dajući

Prof. dr Žarko Ilin

dugoročan, porodični komercijalni posao, posao koji zapošljava ne samo porodicu nego i brojnu živu radnu snagu. Proizvodnja povrća u poslednjih 10 godina je praktično više nego udvostručena, a u poslednjih pet godina je duplo veća i proizvodnja a pogotovo izvoz. Neki merila govore da smo početkom ovog veka izvozili negde oko 25 miliona dolara a danas je to 96,5 miliona dolara, najviše konzerviranog povrća, zatim hladno preradjenog odnosno zamrznutog, negde oko 27 miliona dolara i što je jasno važno, ono što razvijeni svet sisinista, vrlo blizu svoti od 25 miliona dolara je sveže povrće i negde oko 22 miliona dolara.

DIREKTOR "GROW RASADA" IZ IRIGA

Raduje veliko interesovanje

- S obzirom da je ovo XIII savetovanje povtara koje se održava 12 godina za redom, mi smo pozvali veliki broj ljudi, firmi i kompanija koje su direktno povezane sa povtarskom proizvodnjom. Kao što ste mogli videti sala je prepuna, što je za nas svakako jako pozitivno.

Povtar koji danas prisustvuje predavanjima ne mogu odmah sve naučiti, ali je suština da mogu da ponesu jedan deo svojih utisaka, da upoznaju određene ljudi i kompanije, da se povezu i da im se približe određene ideje koje su planirali da sprovedu u budućnosti - rekao je dr Andelko Mišković, direktor "Grow Rasada" i član Programske odborne Savetovanja.

Dr Andelko Mišković

aktuelnih kretanja u ovoj oblasti. Obzirom na prirodne uslove naše zemlje, klimatske, hidrološke, itd. odnosno podneblje sa obiljem topote i osunčanosti, što bitno utiče na kvalitet povrća, daje nam pravo da u ovoj oblasti očekujemo mnogo više. Zahvalni smo što ste vašom posetom u ovokom broju po ko na koji put dali priliku da kao nauka i struka ukazemo šta znamo i šta mislimo.

Fakultet, a samim tim i Departman za ratarstvo i povtarstvo, sa svoga aspekta dali su i daju značajnu podršku programima unapređenja proizvodnje povrća kroz različite forme edukacije na svim nivoima obrazovanja, kao i kroz konkretne naučno-istraživačke projekte. Zbog toga i ovom prilikom želim istaći da je Poljoprivredni fakultet u Novom Sadu i danas po radu i ostvarenim rezultatima kroz generacije agronomi iz različitih oblasti poljoprivrede prepoznatljiv ne samo u zemlji nego i u regionu. Fakultet koji danas ima blizu 40 akreditovanih studijskih programa na svim nivoima studija i svih oblasti poljoprivredne strike i nauke, sa 3.000 aktivnih studenata, preko 250 nastavnika i saradnika, po svom profilu i ugledu na okruženje ima sve atributе poljoprivrednog univerziteta. Zelim da obrabrim sve koji se bave savremenom proizvodnjom povrća da će im fakultet i danas tako i u budućnosti, odnosno Departman za ratarstvo i povtarstvo, uvek biti širok otvoren za svaku dobru ideju, savet ili preporuku - prof. dr Milan Popović.

Povtari - elitni proizvođači

U godini jubileja, 75 godina rada novosadskog Instituta za ratarstvo i povtarstvo učesnici savetovanja pozdravio je prof. dr Miroslav Malešević, direktor Instituta.

- Institut je zapravo drugi deo iste kuće u kojoj stanju i Fakultet i mi. Mi smo sve počeli zajedno i radimo sa istim ciljem, da se unapred poljoprivredna proizvodnja u Srbiji. Oplemenjivanje je počelo na Fakultetu a onda u svu glavnu rezultati došli na našim oglednim poljima na Rimskim Sančevima.

Rekao bih da ste vi povtari eliti deo proizvođača koji se bave biljnom proizvodnjom. Vaš posao jeste poljoprivredna proizvodnja, jeste i humana i lep posao, ali ipak povtari ulaze u tu proizvodnju i sa više ljudi i sa više osećanja.

Nas možda optužuju da je naša poljoprivreda nekonkurenčna, a ja se stvarno pitam: Šta je zapravo konkurenčnost u našem poslu? Da li je to nedostatak znanja, edukacije, da li mi imamo loše sorte i hibride?

Kao što vidite preti nam se na neki način ulaskom u Svetsku trgovinsku organizaciju, a takođe hoćemo svi u EU. Svako od vas ima posebnu predstavu o tome što sas tamо čeka a mi zapravo, po mom dубоком uбеđenju, nismo spremni ovog trenutka ni za jedno ni za drugo. Država Srbija nije iskoristila svoje potencijale u povtarstvu. Te resurse koje mi imamo kao što su klima i zemljište nisu to svi naši resursi već ste naši resursi zapravo vi, nauka, struka i poljoprivredni proizvođači koji znaju kako se to radi, koji imaju dugu tradiciju u svemu tome.

Ono po čemu ja vidim da nismo iskoristili te naše potencijale je to kada smo započeli tranziciju. Otvoreno je tržište bez odgovarajućih kriterijuma, izvršena je tranzicija prehrambene i preradivačke industrije koja mora da bude oslonjena

na primarnu proizvodnju u povtarstvu, odvojili su se svi oni koji su bili skladišti i ostali su povrtari da se sami bore sa velikim trgovackim kućama gde su uvek bili učenjivani. Mi nismo našli model udruživanja naših poljoprivrednih proizvođača koji će zaštititi interes i nijedan naš proizvođač, bilo da je ratar, povtar, voćar ili stočar nije akcionar ni u jednom preduzeću koje se bavi skladištenjem ili preradom što je potpuno prirodno u EU. Bez toga ne možemo govoriti da smo konkurenčni. Država nije imala ni stabilnu agrarnu politiku, bez dovoljno podrške ne možemo biti konkurenčni i uzalud nam je i znanje, volja i želja bez ulaganja u poljoprivrednu proizvodnju.

Takođe mi imamo predavanje kvalitet, bolji nego što može srednja ili zapadna Evropa da ostvari u svakoj vrsti povtarske proizvodnje, ali nažalost mi ne možemo taj kvalitet da plasiramo u onoj meri u kojoj bismo želeli zato što nemamo te mehanizme i infrastruktuру za te stvari. Ne znam šta će se desiti ali ako ne pre-

Prof. dr Miroslav Malešević

stane nekontrolisani uvoz povrća. To važi i za ratarstvu proizvodnju, kao i za povtarstvu koja je mnogo osetljivija. Verujem da će biti mnogo posla za sve nas, i one koji vode državu i resorna ministarstva, a i mi koji se bavimo naukom i strukom sigurno moramo sada svi zajedno sa vama iskoracići da nas ne iznenadi 2014. ili neka druga godina kada se približimo i toj našoj želji da postanemo članice EU. Čekamo strategiju u poljoprivredi 12 godina i još je nismo ugledali, ali sada se nadam da ćemo to učitati. Potpuno je neologično da strategiju poljoprivredne proizvodnje kod nas radi neko drugi osim nas samih i sigurno ne može biti kvalitetno ukoliko i mi i vi zajedno ne budemo u tom poslu.

Institut obeležava ove godine 75 godina postojanja. Institut je stariji od Fakulteta, ali smo uvek radili zajedno.

Vi povtari ste bolje organizovani, ali još uvek nedovoljno da bismo na neki način pritisnuli nadležne organe da brže rešavaju pitanja i zadužarstva i sve one što tiši poljoprivredne proizvođače. Mi smo država koja nema dovoljno novca da uloži kao što recimo ualaže Holandija, ali barem ono što imamo možemo racionalno i pametno iskoristiti - rekao je prof. dr Miroslav Malešević, direktor NS Instituta.

Skup se prigodom rečima obratio Branislav Knežević iz Pokrajinskog sekretarijata za poljoprivredu, a savetovanje je svećano otvorio Miloš Milovanović, pomoćnik ministra poljoprivrede.

D. Čosić
(Nastavak u idućem broju)

Proizvodnja jagodastog voća

Doc. dr Nenad Magazin
Poljoprivredni fakultet Novi Sad
Departman za voćarstvo, vinogradarstvo,
hortikulturu i pejzažnu arhitekturu

Slika 18. Kombinacija folije i malča od slame. (Z. Keserović)

Jagodaste voćne vrste su interesantne iz sledećih razloga:

- Imaju plitki korenov sistem, pa se za njihovo gajenje mogu koristiti i plitka zemljišta,
- imaju kratak vegetacioni period pa se mogu gajiti i na većini nadmorskih visinama,
- brzo stupaju u rod pa se uložena sredstva vrlo brzo vraćaju,

- rizik u proizvodnji je mnogo manji nego kod ostalih voćnih vrsta jer im grad, pozni preoljni mrazevi i vremenske nepogode pričinjavaju manje štete,

- zahtijevajući ograničenom rastu, ove voćne vrste mogu da se gaje u različitim tipovima zatvorenog prostora što, pored ostalih prednosti, omogućava vanzemaljsku proizvodnju odnosno znatno veću dobit,

- plodovi sazrevaju u vreme kada nema drugog voća, pa se postiže visoka cena,

- zaštita protiv prouzrokovaca bolesti i štetotina je daleko manja nego kod većine ostalih voćnih vrsta, tako da se može govoriti o zdravstveno bezbednom voću koje se danas sve više traži kako u svetu tako i kod nas,

- to je jedna od najintenzivnijih voćarskih proizvodnji koja angažuje veoma mnogo radne snage, tako da

mogu doprineti boljoj uposlenosti radnika, ravnomerijem iskorišćavanju i zadržavanju stanovništva u područjima koja su skloni migracijama seoskog stanovništva.

Gajenje jagode na golum zemljištu

Jagoda se u mnogim krajevima naše zemlje gaji na golum zemljištu u vidu jednoredova. (slika 16). Ovo jeste zastarelo i prevaziđen sistem proizvodnje, ali se on može koristiti tamo gde nema navodnjavanja i zemljište je veoma dobro odnosno kvalitetno. Ovaj sistem je dobar ako imamo loš sadni materijal odnosno slabu razvijenu frigo živice. U tom slučaju ih možemo posaditi u aprilu i te godine ukloniti razvijene cvasti. Na taj način ćemo imati pun rod sledeće godine. Naravno, nisu sve sorte pogodne za ovaj sistem, pogotovo ne one slabije bujne (elsanta) i osjetljive na sušu. Glavna prednost ovog sistema je malo početno ulaganje, a uz korektnu primenu agrotehničkih mera mogu se ostvariti prinosi od 10 do 12 t/ha. Ovaj sistem može biti interesantan za gajenje sorti za preradu na većim površinama.

Slika 16. Gajenje jagode na otvorenom polju sa slamom kao malčom (N. Magazin)

Gajenje jagodastih voćnih vrsta ima dugu tradiciju u Srbiji. To je pre svega zasluga izvanrednih klimatskih i zemljишnih uslova koji čine da naša malina, kupina i jagoda, budu prepoznatljive na svetskom tržištu i da čine znatan deo izvoza naše poljoprivrede. Veliku prednost jagodastih voćnih vrsta predstavlja mogućnost gajenja na manjim površinama, odnosno u okviru jednog porodičnog gazdinstva

Razmak sadnje između redova je od 0,60 do 0,80 m, a u redu 0,20 do 0,30 m.

Gajenje jagode na foliji

Veliki pomak u gajenju jagode je načinjen primenom folije koje su se prvo postavljale na ravno zemljište a zatim na formirane bankove. Gajenje na foliji na bankovinu ima veliki broj prednosti (slike 17 i 18). Folija zadržava vlagu i topot u zemljištu, nema razvoja korova, povećan je rast i prinos do 35%, sazrevanje je ubrzano do 6 dana, plovodi su znatno kvalitetniji i ne leže na zemlji, olakšana je berba, a bankovi dodatno utiču na bolju zagrejanost zemljišta u kome je koren, bolju dreniranost zemljišta, protok vazduha i lakše obavljanja svih ručnih poslova u zasadu. Bankovi treba da su širine 0,6–0,8 m, visine bar 0,2 m, sa međusobnim rastojanjem od 0,5–0,7 m. Širina folije koje se najčešće koriste iznosi 120 cm. Debljina folije treba da bude bar 50 mikrona za višegodišnje zasadove jagode, a boja zavisi od područja i gajenih sorti. U našim uslovima najbolje rezultate daju srebrna i crna folija. Danas su na tržištu prisutne i folije sa već formiranim rupama na određenom rastojanju. Najjednostavniji način formiranja bankova i postavljanja folija je uz pomoć za to namenjenih mašina koje ujedno postave i kapajuće trake ispod folije (slika 19). U ovom sistemu gajenja, jagoda se najčešće sadi u vidu dvostruktih redova na jednom banku pri čemu je rastojanje između redova 0,30–0,40 m, a između biljaka u redu 0,25–0,40 m, zavisno od bujnosti sorte.

Gajenje jagode u zaštićenom prostoru

Zaštićeni prostor omogućava sigurniju proizvodnju jagode jer se

Slika 19. Mašina za formiranje bankova, postavljanje folije i traka za navodnjavanje (N. Magazin)

kontroliše mnogo više faktora proizvodnje nego pri gajenju na otvorenom. Na ovaj način se jagoda može gajiti i van sezone, prinosi su veći, kvalitet plodova je bolji, a zaštita je redukovana.

Jedan od najraširenijih vidova gajenja jagode u Španiji, Francuskoj i Italiji je upotreba niskih tunela (plastenika) koji pokrivaju pojedinačne redove odnosno bankove (slika 20). Ima ih različitih konstrukcija, a sastoje se od metalnih ili plastičnih lukova koji nose PVC, polietilensku ili neku drugu plastičnu foliju koja mora biti nešto deblja, od 50 do 100 mikrona zbog svakodnevnog pomeranja. Folija se može učvrstiti vezom koja ide preko folije i učvršćuje je ili to može biti još jedan metalni luk. Foliju možemo učvrstiti i zakopavanjem stranica u rejonima gdje je jako vetrovito, ali u tom slučaju folija je perforirana. Visina tunela je do 70 cm iznad banka ako je banak širine 0,8–1,0 m. Uloga ovih tunela je da ubrzaju vegetaciju, zaštite od bolesti i štetotina, zaštite od mraza, omoguće ranije sazrijevanje itd. Treba biti oprezan sa vremenom njihovog postavljanja jer ako ih prerađemo postavimo, izazvaćemo prerano cvetanje pa može doći do izmrzavanja (slika 21). Iako imaju ulogu zaštite od mraza, ovi tuneli ne mogu da pruže zaštitu pri veoma jakim mrazevima. Ovaj sistem nije najbolji za rane sorte u rejonima sa niskim zimskim temperaturama, u rejonima sa hladnim vetrovima.

kao i na previše laganom zemljištu, dok je odličan za sorte srednje rane i pune sezone. Preporučuje se postavljanje krajem februara–početkom marta što objašnjava oprez sa ranim sortama jer se one prve trebaju pokriti. Ovi tuneli mogu da ubrzaju rurenje odnosno pomere datum berbe za 2–3 sedmice u proleće u zavisnosti od rejona, sorte i korištene folije, a takođe mogu da produži berbu dvordinskih sorti u jesen za 3–4 sedmice. Pored niskih tunela koriste se i veliki tuneli različitih dimenzija i konstrukcija (slika 22), od onih širine 4–5 m koji mogu da pokriju 3–4 banka do onih širine od 10 m koji se postavljaju na stalnom mestu. Pored plastenika koriste se i staklenici, ali uglavnom za proizvodnju na supstratu. Što je zatvoren prostor veći, proizvodnja je ranija i veća je mogućnost kontrole klimatskih faktora. Radi bolje prozračnosti ovi veći tuneli ne bi trebalo da su duži od 60 m. Da se bolje iskoristi zemljište i da se umanjui efekat ivice tunela, više tunela se može postaviti tik jedan uz drugog. Uspešnost proizvodnje u zaštićenom prostoru zavisi od kontrole temperature (proveravanja) i oplodnje. Proveravanjem se temperatura održava u granicama 16–25°C, u zavisnosti od faze razvoja biljke. Za uspešnu oplodnju odnosno oprasivanje se koriste bumbari (slika 23).

(Preuzeto iz knjige: "Proizvodnja voća i grožđa na malim površinama")

Slika 17. Gajenje jagode na foliji na otvorenom polju (N. Magazin)

Prihrana pšenice, vreme rezidbe...

Prema prognozi metereologa RHMZ Srbije, u većem delu Srbije očekuje se niz prosečno hladan i prosečno vlažan mesec, a u jugozapadnoj Srbiji prosečno hladan i vlažniji februar.

Srednja minimalna temperatura vazduha u februaru imaće vrednosti u granicama višegodišnjeg proseka, pri čemu će njena vrednost u proseku biti viša za oko $0,6^{\circ}\text{C}$ u odnosu na višegodišnji prosek. U Beogradu i široj okolini predviđa se vrednost februarske srednje minimalne

iz zime izašli iscrpljeni. Ako se dubri traktorskim rasipivacem, zemljište treba da se dovoljno prošuti kako bi se mašine mogle normalno kretati. Pazite, stručnjaci preporučuju samo N-min metodu. Ona će pokazati koliko azota, odnosno azotnih dubriva treba dodavati. Svakako da treba paziti koja će se mehanizacija koristiti pri hriranju.

Krajem februara počinje setva jarih useva, kao što su jara pšenica, zob, raž i ječam, naravno ako su povoljne temperaturne prilike i stanje vlage u tlu.

Ispušta se voda s lивада у жарак, канал или неки други водоток. Уколико временске прилике омогућавају, почиње сетва раног подврца. Пластеници и стакленici сада покazuju своју велику предност у односу на производњу поврћа на отвореном простору. Али, опрез, фебруар зна да биде хладан и са многим снеžними падавинама. У том случају мора се обезбедити посебна нега младим биљкама у пластеницима и стакленицима. Уколико је могуће осигурати загревање и обезбедити довољно светла – труд у улаганај ће се исплатити.

Šta će se i koliko raditi u februaru, zavisi od vremenskih prilika. Na njih se ne može uticati, ali se mogu obavljati sve potrebne pripreme pa kada se stvore potrebnii

preme pa kada se stvore potrebljani uslovi da se blagovremeno krene sa setvom. Bana setva je veoma

peni, kao što su grašak, spanać, crni i beli luk, rotkvica i dr. Prednost rane setve ogleda se u ekonomičnom iskorišćavanju zimskih vlagi za brzo i ujednačeno nicanje u vremenu pristizanje ovih vrsta povrća da tržište, naročito graška, spanaća i rotkvica. Setva crnog luka – direktna i za proizvodnju arpadžika, treba da počne ne krajem februara. Rana setva je uslovljena rastom i razvićem crnog luka, jer omogućuje obrazovanje i razvoj korenovog sistema i listova, što je predušlov za dalji rast biljke. Takođe, vreme je sadnju belog luka.

U štali - Sto se tiče stočarstva, ovo je mesec kada mladić često dolaze na svet. Zato se treba pripremiti za prašenje krmača, pa kako je ovaj mesec često hladan treba se pripremiti za upotpunjavanje mladih prasića nastiranjem debelih količina slame u svinjicima.

Pošto se krmača oprasila, potrebno je pričekati da izbaci posteljicu koju treba odstraniti i zakopati. Toplom mokrom krpom obrisati vime krmači i staviti prasice na podoj. Krmači pre podaja treba dati nešto napoja. Prasicima u svinjcu treba napraviti sklonište od letvi ili gredica ispod kojih se mogu skloniti da ih majka ne bi priječila.

Pripremiti odgovarajuće uslove za teljenje krava koje je, takođe, veoma često u ovom mesecu. U jednom ugлу prethodno očišćenom, treba prostreti čistu slamu. Pri teljenju poželjno je da prisutstvuje lica koja će pomoći ako dođe do nekih komplikacija. Proverite na vreme broj telefona dežurnog veterinara koji može zatrebati. Kada se krava leti, pupak obavezno treba dezinfikovati u jednou tinski, a oteljenoj kravi dati mlaku napoj: vodu u kojoj su razmiješane posećene meklinje. U iasle se staviti

psenjene mrežnje. U jasle se stavljaju najkvalitetnije seno, a ako telesa, treba ga dovoditi na podlogu svaka tri sata, ili ga ostavljati krajem krave da sisu po volji.

Ukoliko bude toplih dana, otkopavanje staju treba provetići, puštajući stoku na svež vazduh. Popraviti manja oštećenja i dobro očistiti staju. Ishrani stoke posvetiti posebnu pažnju. Osigurati dovoljno mikroelementa i vitamina.

A black and white photograph showing a single, dead tree trunk standing vertically in a field of bare, tangled branches. The trunk is light-colored and shows signs of decay. The branches are thin and skeletal, reaching out in various directions against a bright, cloudy sky. The ground in the foreground is covered with dry, brown vegetation.

Tokom februara izvodi se rezidba jabučastih i koštičavih voćnih vrsta

Živinu treba držati u toplom i hraniti kvalitetnom hranom. Gu-skama, koje počinju da nose jaja i prave gnjezdá, treba naći odgo-varajuće mjesto.

U Voćnjaku - Tokom februara izvodi se rezidba jabučastih i koštiačavih vinskih vrsta. Mirovanje voćaka se privodi kraju po treba orezivati jabuke, kruške dunje, šljive višnje, trešnje i crne ribizle. Obavljaju se zimsko prskanje voćaka, te površinska obrada zemljišta za prolećnu sadnju voćaka. Brškva se prska bakarnim preparatima radi suzbijanja prouzrokovana kovrdžavljnost lišća.

Treba nastaviti sa izvođenjem priprema i prodaje plodova, stratištanju seme, skidanje reznicama u kalem grančicu, odstarnjivanju izdanaka malina i kupina koje su donele rod. Obaviti dubrenje kojine do tada obavljeno. Zemljište se priprema za sadnju voćaka, a kada je temperatura iznad nule, može se obavljati i sadnja, zimskom rezidom, predravivanje i podmladjivanje krošnji starijih stabala, kao

i krečenje stabala, krečenje debla i osnove prvih skeletnih grana.

U vinogradu se pripremaju mesta za sadnju loze. Rastura se stajnjak i mineralna dubriva. Vinograd se reže na zrelo. Treba napraviti naslone, vezati krakove i lukove za naslon. Reznice se skidaju. Sprave i alat se popravljaju i pripremaju za rad u toku godine.

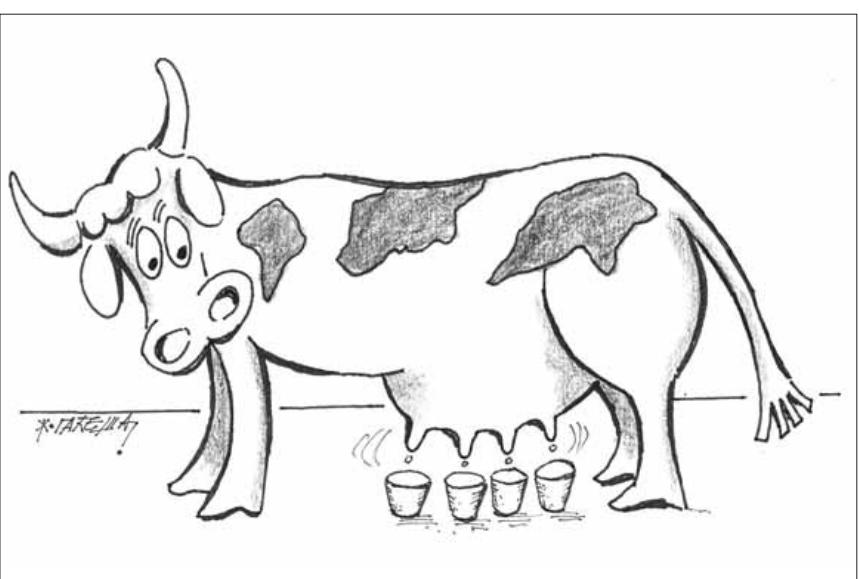
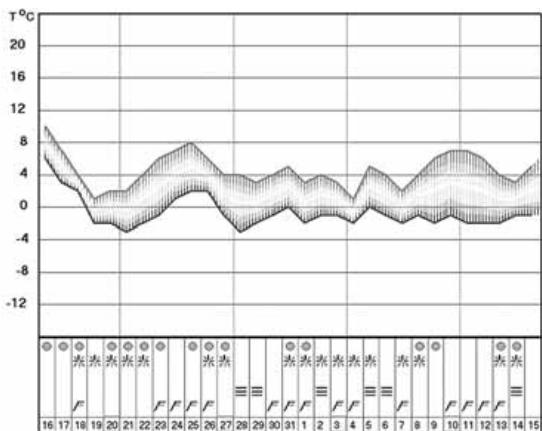
U bašti - Pojedine vrste ukrasnog šiblja mogu se orezati već u februaru. Ovo se, pre svega, odnosi na rododendrone, kalmije, hortenzije, mangoleje i božure. U ovom poslu treba biti obavijet i odstraniti samo osušene, polomljene, oštećene i suvišne grane.

Ukrasno grmje koje dugo nije orezivano i deluje zapušteno, može se podmladiti orezivanjem tokom dve godine. U prvoj godini, već krajem zime, kada temperatura nije niža od nula stepeni, do osnove se orezeju polovina starih i nepravilno izraslih izdanaka, kao i tanke grančice. Sledčeće zime orezuju se preostali stari izdanci.

Prasad treba utopliti nastiranim slame u svinicima

Prognoza vremena do 15. februara

Promet roba na Produktnoj berzi

od 15. do 18. januara 2013. godine

Najvažnije iz protekle nedelje:

- Blagi rast cene kukuruza
- Rast cena na svetskim berzama
- Stabilne cena pšenice

Kako januar odmčje, postaje sve jasnije da se srpsko tržište poljoprivrednih proizvoda sve više suočava sa dva problema. Prvi, koji je prisutan već duži period jeste svakako hronična nelikvidnost tražnje i drugi problem koji je sve prisutniji jeste nedostatak ponude, odnosno sve manje robe u skladištima. Rezultat tih okolnosti jesu mali prometi u kontinuitetu na berzanskom tržištu u Novom Sadu. U periodu 15.1.-18.1. 2013. na novosadskoj robnoj berzi zaključeno je ukupno svega 9 kupoprodajnih ugovora, a realizovan je promet od 898 tona robe ili za 85,15% više nego prethodne nedelje. Finansijska vrednost prometa od 28.331.270 dinara je za 103,74% veća u odnosu na vrednost prometa iz prethodne nedelje.

Opšta konstatacija sa aspekta cenovnih dešavanja je da je tržište stabilno.

Cena pšenice gravitira oko nivoa 27,40 din/kg bez PDV u vrlo uskim cenovnim rasponima između 27,30 din/kg bez PDV i 27,50 din/kg. Prosečna cena trgovanja u nedelji za nama iznosila je 29,59 din/kg (27,40

bez PDV), što je za minimalnih 0,36% niža cena od prosečne cene iz prethodne nedelje. Relativno loš izgled posejane pšenice u SAD donekle su ublažila očekivanja solidnih prinosa hlebnog žita u Brazilu, pa je cena na međunarodnim tržištima blago skočila, sa izgledom da će u perspektivi nivo svetskih cena pšenice biti i dalje relativno visok sa tendencijom rasta.

Ponuda na tržištu kukuruza je sve slabija. Rezerve ove robe se tajuće iz dana u dan, a konsekventno manjoj ponudi, cena polako raste. Protekli nedelje svi kupoprodajni ugovori su realizovani po ceni od 24,60 din/kg bez PDV i u odnosu na prethodni nedeljni period to je rast od 0,61%. Da će kukuruz biti deficitarna roba već na samom početku kalendarske godine srpsko tržište nije naviklo. Kako će se nadoknaditi bilansna praznina na ovom tržištu videćemo vrlo brzo.

Ono što je veoma bitno što se tiče žitarica jeste da državne robne rezerve imaju solidnu zalihu pa će shodno potrebama moći blagovremeno da prejudiciraju eventualne turbulencije na ovim tržištima.

PRODEX

Januarsko prazovanje se logično reflekтуje i na trgovanje na „Producnoj berzi“ u Novom Sadu, kroz skroman obim pro-

meta. Cenovni skokovi konstatovani neposredno početkom kalendarske godine su se primirili i čini se da ponovo ulazimo u period stabilnih cena poljoprivrednih proizvoda, doduše na nominalno višem nivou, u odno-

su na cenovnu stabilitet u drugoj polovini decembra, što jasno pokazuje grafikon.

Na današnji dan PRODEX beleži indeksnu vrednost od 257,20 poena, što je za tek 0,63 indeksna poena više nego prošlog petka.

Pregled zaključenih i ponuđenih količina, kao i dijapazon zaključenih i ponuđenih cena poljoprivrednih proizvoda tokom protekle nedelje, dati su u sledećoj tabeli:

ROBA	PONUЂENA KOLIČINA (t)	CENA PONUДЕ DIN/KG SA PDV-OM	ZAKLJUČENA KOLIČINA (t)	ZAKLJUČENA CENA DIN/KG SA PDV-OM
Kukuruz, rod 2012.	251	26,57	175	26,57
Pšenica, rod 2012.	348	29,59-29,70	348	29,59-29,70
Sojina sačma, 44% proteina	50	73,44	50	73,44
Suncokretova sačma, 44% proteina	25	33,36	25	33,36
Soja, rod 2012.	25	66,96	-	-
Repin rezanac	400	31,68	-	-

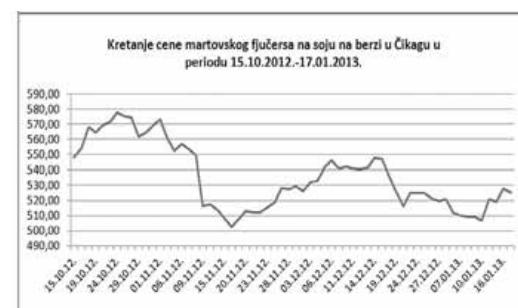
Na berzanskom tržištu u Novom Sadu trgovalo se još i dvema komponentama za stочnu hrancu i to sojinom sačmom sa 44% proteina po ceni od 61,20 din/kg bez PDV i suncokretonom sačmom sa 33% proteina po ceni od 27,80 din/kg bez PDV.

Cene poljoprivrednih proizvoda u protekloj nedelji na vodećim robnim berzama su bile sledeće:

PREGLED DNEVNIIH PROMENA CENA NA CME GROUP MART 2012.

	ponedeljak	utorak	sreda	četvrtak	peta
Pšenica	-	281,83 \$/t	287,56 \$/t	289,55 \$/t	287,05 \$/t
Kukuruz	-	285,03 \$/t	287,55 \$/t	287,86 \$/t	285,19 \$/t

Nizak nivo zaliha žitarica u svetu je doveo do toga da svaka promena koja se tiče vremenskih uslova, potrošnje ili obima izvoza ima trenutan uticaj na kretanje cene. Tako su i ove nedelje suša koja pogoda SAD, kretanje kurasa dolara i veća konkurentnost pšenice na inostranim tržištima uticali na rast cena pšenice i kukuruza. Martovski fjučers na pšenicu je poskupeo za 4,94%, a na kukuruz za 3,69%.

	ponedeljak	utorak	sreda	četvrtak	peta
Soja, zrno mar. 12	-	521,04 \$/t	519,35 \$/t	527,80 \$/t	525,52 \$/t
Sojina sačma mar. 12	-	417,90 \$/t	411,90 \$/t	419,10 \$/t	414,00 \$/t

U nedelji dvosmernih aktivnosti martovski fjučersi na soju i sojinu sačmu su zabeležio rast. Fjučers na soju je u poslednjih nedelju dana poskupeo za 3,67%, a fjučers na sojinu sačmu za 2,07%.

*Objavljeni nedeljni ponderi cena nisu zvaničan podatak, usled činjenice da su obuhvaćeni podaci o trgovaju do trenutka štampanja informatora.

BUDIMPEŠTA

PŠENICA	KUKURUZ
234,70 EUR/t (futures mart 12)	223,82 EUR/t (futures mart 12)

EURONEXT PARIZ

PŠENICA	KUKURUZ
246,00 EUR/t (futures mart 12)	236,00 EUR/t (futures mart 12)

Cenova kretanja na američkim berzama su imala uticaj i na dešavanja na pariskoj berzi, gde je pšenica sa isporukom u martu poskupela za 0,81%, a kukuruz za 2,12%. U Budimpešti je cena pšenice gotovo identična prešlonedeljnjoj, dok je kukuruz jeftiniji za 1,05%.

E-mail: nsberza@unet.rs,
internet sajt: www.proberza.co.rs INFO SLUŽBA
021/443-413 od 7³⁰ do 14³⁰

SPONZOR

Francuski hibridi
kukurusa i suncokreta

2100 Novi Sad, Radnička 30a
Tel: 021/4750-788; Fax: 021/4750-789
miroslav.sidor@limagrain.rs
branimir.alivojovic@limagrain.rs
www.limagrain.rs

VOĆE OD 14.1.2013.DO 21.1.2013.

Mesto prikupljanja cena: Pančevo - zelena pijaca

R.B.	Proizvod	Poreklo	Jed. Mere	Cena (din)			Trend	Ponuda
				min	max	dom		
1	Ananas (sve sorte)	Uvoz (Turska)	kg	230	250	250	rast	prosečna
2	Banana (sve sorte)	Uvoz (Ekvador)	kg	110	120	110	bez promene	dobra
3	Grepfrut (sve sorte)	Uvoz (Turska)	kg	140	150	140	bez promene	dobra
4	Jabuka (Ajdarek)	Domaće	kg	80	100	80	bez promene	dobra
5	Jabuka (Delišes ruž.)	Domaće	kg	80	100	80	-	dobra
6	Jabuka (Delišes zlatni)	Domaće	kg	80	100	80	-	dobra
7	Jabuka (Greni Smit)	Domaće	kg	80	100	80	bez promene	dobra
8	Jabuka (ostale)	Domaće	kg	80	100	80	bez promene	dobra
9	Kivi (sve sorte)	Uvoz (Turska)	kg	140	150	140	bez promene	dobra
10	Kruška (ostale)	Uvoz (uvoz)	kg	200	250	250	rast	prosečna
11	Lešnik (očišćen)	Domaće	kg	800	1.000	1.000	rast	dobra
12	Mandarina (sve sorte)	Uvoz (Grčka)	kg	110	120	120	bez promene	dobra
13	Mušmula (sve sorte)	Domaće	kg	80	100	80	-	slaba
14	Nar (sve sorte)	Uvoz (Turska)	kg	230	250	250	rast	dobra
15	Orah (očišćen)	Domaće	kg	900	1.000	1.000	bez promene	dobra
16	Pomorandža (sve sorte)	Uvoz (Grčka)	kg	90	100	100	rast	dobra
17	Smokva (suva)	Uvoz (Turska)	kg	400	500	400	-	prosečna

POVRĆE OD 14.1.2013.DO 21.1.2013.

Mesto prikupljanja cena: Pančevo - zelena pijaca

R.B.	Proizvod	Poreklo	Jed. Mere	Cena (din)			Trend	Ponuda
				min	max	dom		
1	Blitva (sve sorte)	Domaće	vezा	40	50	40	bez promene	prosečna
2	Brokolija (sve sorte)	Uvoz (Turska)	kg	250	300	300	pad	prosečna
3	Celer (sve sorte)	Domaće	kg	150	180	150	bez promene	dobra
4	Cvekla (sve sorte)	Domaće	kg	60	70	60	bez promene	dobra
5	Karfiol (sve sorte)	Uvoz (Turska)	kg	280	300	300	bez promene	prosečna
6	Kelj (sve sorte)	Domaće	kg	80	100	80	bez promene	dobra
7	Krastavac (salatar)	Uvoz (Grčka)	kg	250	280	280	pad	prosečna
8	Krompir (beli)	Domaće	kg	60	70	70	bez promene	dobra
9	Krompir (crveni)	Domaće	kg	60	70	70	bez promene	dobra
10	Kupus (sve sorte)	Domaće	kg	30	40	40	rast	prosečna
11	Luk beli (sve sorte)	Domaće	kg	300	350	350	bez promene	prosečna
12	Luk crni (mladi)	Domaće	vezा	35	40	40	rast	dobra
13	Luk crni (sve sorte)	Domaće	kg	50	60	60	bez promene	dobra
14	Paprika (Babura)	Uvoz (Španija)	kg	300	350	300	pad	prosečna
15	Paprika (ljuta)	Uvoz (uvoz)	kg	500	550	500	bez promene	prosečna
16	Paprika (šilja)	Uvoz (Turska)	kg	300	350	300	pad	prosečna
17	Paradajz (chery)	Uvoz (Italija)	kg	350	400	400	bez promene	prosečna
18	Paradajz (sve sorte)	Uvoz (Makedonija)	kg	230	250	250	bez promene	prosečna
19	Pasulj (beli tetovac)	Domaće	kg	350	400	350	pad	dobra
20	Pasulj (beli)	Domaće	kg	350	400	350	bez promene	dobra
21	Pasulj (šareni)	Domaće	kg	350	400	350	bez promene	dobra
22	Pasulj (žuti)	Domaće	kg	350	400	400	-	slaba
23	Patlidžan (sve sorte)	Uvoz (Italija)	kg	230	250	250	bez promene	slaba
24	Paškanat (sve sorte)	Domaće	kg	150	180	150	bez promene	dobra
25	Peršun (korenash)	Domaće	kg	150	180	150	bez promene	dobra
26	Peršun (liščar)	Domaće	vezा	15	20	20	bez promene	dobra
27	Pečurke (šampinjoni)	Domaće	kg	160	180	160	pad	dobra
28	Praziluk (sve sorte)	Domaće	kg	80	100	80	bez promene	prosečna
29	Rotkva (sve sorte)	Domaće	kg	60	80	60	bez promene	dobra
30	Rotkvica (sve sorte)	Domaće	vezा	60	70	70	-	dobra
31	Spanać (sve sorte)	Domaće	kg	200	220	200	rast	prosečna
32	Tikvica (sve sorte)	Uvoz (Turska)	kg	280	300	300	rast	prosečna
33	Zeleni (sve sorte)	Domaće	vezा	50	60	50	pad	dobra
34	Zelena salata (sve sorte)	Domaće	komad	50	60	50	bez promene	dobra
35	Šargarepa (sve sorte)	Domaće	kg	80	100	80	bez promene	dobra

IZVEŠTAJ ZA ŽITARICE, ULJANE KULTURE I KRMNO BILJE

Datum prikupljanja podataka: 14.1 - 21.1. 2013. god.

* Kvalitet proizvoda je prema JUS standardima ukoliko drugačije nije naznačeno

GAZDINSTVO Mesto prikupljanja cena: Pančevo

R.B.	Proizvod	Pakovanje	Poreklo	Jed. Mere	Cena (din)			Trend	Ponuda
					min	max	dom		
1	Lucerka (seno u balama)	bala 12-25 kg	Domaće	kg	30	33	30	bez promene	prosečna

MALOPRODAJA Mesto prikupljanja cena: Pančevo

R.B.	Proizvod	Pakovanje	Poreklo	Jed. Mere	Cena (din)			Trend	Ponuda
					min	max	dom		
1	Sojinja sačma (44% proteina)	džak 33 kg	Domaće	kg	110	120	120	bez promene	vrlo slaba
2	Suncokretova sačma (33% proteina)	džak 33 kg	Domaće	kg	60	70	70	bez promene	vrlo slaba

PIJACA Mesto prikupljanja cena: Pančevo

R.B.	Proizvod	Pakovanje	Poreklo	Jed. Mere	Cena (din)			Trend	Ponuda
					min	max	dom		
1	Kukuruz (okrunjen, prirodno sušen)	rinfuz	Domaće	kg	30	32	30	bez promene	prosečna
2	Kukuruz (okrunjen, veštacki sušen)	rinfuz	Domaće	kg	23.7	24.5	23.7	bez promene	prosečna
3	Pšenica	rinfuz	Domaće	kg	30	32	32	bez promene	prosečna
4	Stočni ječam	džak 50 kg	Domaće	kg	33	35	35	bez promene	slaba

CENE ŽIVE STOKE - 14.1 - 21.1. 2013. god.

Mesto prikupljanja cena Pančevo - stočna pijaca

* Kvalitet proizvoda je dobar ukoliko drugačije nije naznačeno

R.B.	Naziv živ.	Težina/uzrast	Rasa	Cena (din)			Trend	Ponuda, broj grla
				min	max	dom		
1	Jagnjad	sve težine	sve rase	kg	270	300	300	-
2	Prasad	16-25 kg	sve rase	kg	240	250	250	bez promene
3	Prasad	<=15 kg	sve rase	kg	250	250	250	bez promene
4	Tovljenici	80-120 kg	sve rase	kg	180	200	200	bez promene
								vrlo slaba

R.B.	Naziv živ.	Težina/uzrast	Rasa	Cena (din)			Trend	Ponuda
				min	max	dom		
1	Jagnjad	sve težine	sve rase	250	250	250	bez promene	vrlo slaba
2	Junad	350-480 kg	sve rase	220	230	230	bez promene	vrlo slaba
3	Krmača za klanje	>130 kg	sve rase	150	160	160	bez promene	vrlo slaba
4	Tovljenici	80-120 kg	sve rase	180	200	200	bez promene	prosečna

MALI OGLASI

POLJOPRIVREDNA MEHANIZACIJA

- Prodajem Ferguson 539 sa kabinom 94. god. Tel: 022/715-406
- Kupujem žitni kombajn manji, do 3 metra. Tel: 063/8313-004
- Prodajem traktor IMT 560, godina proizvodnje 1984. registrovan, 4.000 evra. Tel: 022/442-500
- Prodajem kombajn za vađenje krompira i utovarivač za bale. Tel: 064/102-98-93
- Prodajem traktor Ferguson 539, godina proizvodnje 2004, registrovan. Tel: 067/887-26-80
- Prodajem traktor Zetor kristal 80-11, moguća zamena. Tel: 022/661-132, 063/802-4634
- Prodajem motokultivator IMT 506, i kazan sa rakiju od 80-100 litara. Tel: 022/631-179
- Prodajem traktor IMT 533, drijalač 4 krila, špediter 2.5 tone, plug dvobrazni IMT 756, plug dvobrazni na pomeranje, plug IMT jednobrazni, špartač IMT dvoredni. Tel: 064/3159-118
- Prodajem Ferguson 539 sa priključima. Tel: 063/1597-772
- Prodajem traktor Rakovica 60 očuvan sa kabinom u dobrom stanju. Može zamena za jači traktor. Tel: 063/7263-531
- Prodajem John Deere 3130 neispravan, ili u delovima. Tel: 064/2099-042
- Menjam IMT 558 sa hidro volanom na IMT 533 ili 539 i prodajem berač Zmaj 213. Tel: 022/752-975, 062/8776-497
- Prodajem kombajn Zmaj 141 Tel: 063/78-94-14
- Prodajem Klasov adapter za kukuruz 4 reda, garažiran, Voganj. Tel: 064/2563689
- Prodajem traktor IMT 539 u odličnom stanju, star 6 godina. Tel: 063/1738-646
- Prodajem IMT 539 u odličnom stanju i balirani detelinu. Tel: 063/469-016
- Prodajem traktor IMT 560, godina proizvodnje 1984. registrovan, 4.000 evra. Tel: 022/442-500
- Prodajem traktor Zetor kristal 80-11, moguća zamena. Tel: 022/661-132 i 063/802-4634
- Prodajem kombajn za vađenje krompira i utovarivač za bale. Tel: 064/102-98-93
- Prodajem traktor Ferguson 539, godina proizvodnje 2004, registrovan. Tel: 067/687-26-80
- Prodajem traktor IMT 533, plug IMT jednobrazni, plug dvobrazni IMT 756, plug dvobrazni na pomeranje, drijalač 4 krila, špartač IMT dvoredni, špediter 2,5 tone. Tel: 064/3159-118
- Prodajem traktor IMT 577 prva serija nove limarije u dobrom stanju, rasipač SIP sa ulom i sejalicu za kukuruz Beker. Tel: 060/6703-660
- Prodajem traktor Rakovicu 60 u solidnom stanju. Tel: 022/737-283, 063/72-63-531
- Prodajem traktor IMT 560, godina proizvodnje 1984 registrovan, 4.000 evra. Tel: 022/442-500
- Prodajem traktor Zetor kristal 80-11, moguća zamena. Tel: 022/661-132, 063/802-4634
- Prodajem motokultivator IMT 506, i kazan sa rakiju od 80-100 litara. Tel: 022/631-179
- Prodajem kombajn za vađenje krompira i utovarivač za bale. Tel: 064/102-98-93
- Prodajem plug IMT 757/2. Tel: 060/70-12-582
- Prodajem traktor IMT 577. Tel: 060/6703-660

- Prodajem traktor IMT 577 i rasipač SIP sa ulom. Tel: 060/67-03-660
- Prodajem traktor IMT 539 u odličnom stanju i balirani detelinu. Tel: 063/469-016
- Prodajem traktor Rakovica 65 i IMT 5106, Kuzmin. Tel: 064/3696-145
- Prodajem kombajn Zmaj 141. Tel: 065/466-13-87
- Prodajem traktor IMT 577, stari tip. Ruma. Tel: 065/52-00-961
- Prodajem traktor IMT 558, prvi vlasnik, cena po dogovoru. Tel: 061/80-81-338
- Prodajem traktor IMT 539, odlično stanje. Tel: 063/46-90-16
- Prodajem traktor TE40 i plug ili menjam za ferguson. Tel: 065/542-46-86
- Na prodaju traktor Ursus C-335 u odličnom stanju. Tel: 069/774-858
- Prodajem kombajn Zmaj 141, hedere za žito i sunokret, korpu za žito i kukuruz u jednu kolicu u odličnom stanju. Tel: 064/4041-186
- Prodajem traktor Ferguson 533 i proizdužen prikolicu Dubrava. Tel: 064/911-88-51
- Prodajem traktor 577 sa prednjom vućom u odličnom stanju. Tel: 069/167-19-80
- Prodajem traktor Rus 52 sa utovarnim vilama za stajnjak, tanjiraču sa 24 diskama i kupujem trobrazni plug. Tel: 022/731-262, 064/04-23-538
- Prodajem traktor Zetor 4911, prikolicu za motokultivator, nizalicu za duvan i kupujem berač Zmaj 221. Tel: 064/86-85-247
- Prodajem traktor Zetor 6711, traktor Vladimirač i kamion Mercedes 1213. Za kamion može zamena. Tel: 065/9715-931
- Prodajem traktor MTZ-52 sa motorom 105 KS, traktor Volvo 160 KS i kupujem rasturivač za veštak od 800 kg nošeni. Tel: 062/461-934
- Prodajem IMT 577 novi tip, rotacioni kosačići slič 165, plug 757 dve brazde i 756 tri brazde. Tel: 065/2195-605
- Prodajem traktor Ferguson 533, špediter 2,5 t, špartač 4 reda olt, trokrilni drijalač i berač Zmaj jednobran. Tel: 022/476-680, 064/1224-665
- Prodajem traktor IMT 542 i jednobran pl. Tel: 064/3453-121

OPREMA

- Prodajem rasipač veštackog dubriva 400 kg, slovenački i prskalici 440 litara. Tel: 068/666-355, 064/2749-710
- Prodajem plug OLT jednobrazni u odličnom stanju. Tel: 061/2049-633
- Prodajem kosačiću za travu samohodnu u odličnom stanju. Tel: 063/7659-856
- Prodajem dvobrazni plug 15 coli i jednobrazni IMT, očuvani. Tel: 064/0135-300
- Prodajem krunjač ručni, tučani. Tel: 022/685-081, 064/4615-799**
- Prodajem krunjač na korpe trofazni i elevator lifamov. Tel: 022/670-901, 063/8368768
- Prodajem prikolicu za stoku i špediter 2,5 t u dobrom stanju. Tel: 022/2713-674
- Prodajem dvobrazni plug IMT 756 u dobrom stanju. Tel: 069/717-615
- Prodajem adapter za kukuruz Class, 4 reda, sečka, očuvan, garažiran, Voganj. Tel: 064/2563-689
- Prodajem ratarsku prskalicu 400 litara. Tel: 064/168-46-52
- Prodajem sejalicu pneumatičku za kukuruz. Tel: 064/079-72-82
- Prodajem berač Šempeter 3500. Tel: 063/728-58-03
- Prodajem atestiranu prikolicu 370 kg nosivosti, cena 120 evra. Tel: 063/748-78-23 i 062/52-03-30
- Prodajem berač Šempeter 3500. Tel: 063/728-58-03
- Prodajem kukuruzni adapter Zmaj sa tarupom. Tel: 060/0258-141
- Prodajem prikolicu Dubrava 3t i krunjač odžački. Tel: 022/715-406
- Kupujem setvospremač 2,1 m. Tel: 022/670-267
- Prodajem ratarsku prskalicu kapaciteta 400 litara. Tel: 064/168-46-52
- Prodajem sejalicu pneumatičku za kukuruz. Tel: 064/079-72-82
- Prodajem berač Šempeter 3500. Tel: 063/728-58-03
- Prodajem atestiranu prikolicu 370 kg nosivosti, cena 120 evra. Tel: 063/748-78-23, 062/52-03-30
- Prodajem prikolicu za stoku i špediter nosivosti 2,5 t, kompletno sreden. Tel: 022/2713-674

"ГЕОПЛАН-СРЕМ"

Д.О.О. ЗА ГЕОДЕЗИЈУ И ИЖЕВЕРИНГ

Канцеларија: Сремска Митровица, Краља Петра I бр. 5

Тел/факс: 022/626-566, 614-706

- СНИМАЊЕ И ИЗРАДА КАТАСТАРСКО-ТОПОГРАФСКИХ ПЛНОВА
- СНИМАЊЕ И ИЗРАДА СИТУАЦИОНИХ ПЛНОВА ЗА ПРОЈЕКТОВАЊЕ
- СНИМАЊЕ ОБЈЕКАТА
- СНИМАЊЕ СВИХ ВРСТА ИНСТАЛАЦИЈА
- СУДСКА ВЕШТАЧЕВА ИЗ ОБЛАСТИ ГЕОДЕЗИЈИ
- ДЕОБА ПАРЦЕЛА
- ОСТАЛИ ПОСЛОВИ У ИНЖЕЊЕРСКОЈ И ПРИМЕЊЕНОЈ ГЕОДЕЗИЈИ

E-mail: geoplan_srem@ptt.yu www.geodezija.com/GeoplanSm.html

Prodajemo univerzalni selektor za čišćenje zrna i semena svih poljoprivrednih kultura, cveća i ukrasnog bilja.

Tel: 063/8334-064 i 063/589-780

- Kupujem trobrazni plug IMT ili Leopard. Tel: 063/1094-759

ZEMLJA, PLACEVI, KUĆE, STANOVI, LOKALI

- Prodajem 1,5 jutara šume u ataru sela Ilinci. Tel: 021/443-493
- Prodajem kuću na placu od 13 arsa baštom, bunarom i pomoćnim zgradama i 2,5 jutra zemlje u Novom Slankamenu. Cena po dogovoru. Tel: 060/5922-644
- Prodajem kuću od 200 m2 na 6 ars u elitnom naselju Sremske Mitrovice. Tel: 064/4615-799
- Prodajem kuću u Šašincima, ul. V. Karadžića 34. Tel: 062/446-515
- Izdajem jednosoban namešten stan sa grejanjem, naselje Orao, Sr. Mitrovica. Tel: 064/365-9267
- Menjam kuću u Velikim Radincima za stan ili kuću u Novom Sadu. Tel: 022/660-146
- Prodajem kuću na placu od 34 arsa sa baštom u Martinčima, Železnica 74. Tel: 063/888-10-23
- Izdajem ili prodajem nameštenu kuću u Lačaru ulica 1. Novembar 407 ili menjam za stan. Tel: 064/4260-088
- Prodajem kuću u Beočinu naselje Šljivik. Tel: 021/454-357 063/108-19-06
- Prodajem kuću u Beški na 7 ars plača, vlasnik. Tel: 064/287-18-98
- Prodajem dve kuće na jednom placu, Stari Šor 6, cena 128.000 evra. Tel: 022/628-479
- Kupujem manju kuću u fruškogorskom selu. Tel: 022/625-414
- Prodajem kuću u Badovincima na 10 ars plača i 30 ars šume. Tel: 064/423-932-55
- Prodajem salaš. Tel: 022/613-977
- Prodajem 3,5 jutra zemlje u Ilincima potes Marinci. Tel: 021/527-329
- Prodajem stan 43 m2 u naselju Kraljev Novi Banović. Tel: 064/1107454
- Prodajem kuću u centru Čamle sa pratećim objektima u velikom baštom. Tel: 064/4615-799
- Prodajem 4,5 jutara zemlje kod Agronuirje (kudeljara). Tel: 022/551-518
- Prodajem kuću u Šašincima, ulica Vuka Karadžića 34, sa pomoćnim objektima i nameštajem. Odmah useljiva, cena po dogovoru. Tel: 062/446-515
- Prodajem vikendicu u Indiji, 35 kvadrata na 8,5 ars ogradišenog placa. Tel: 064/1738-991
- Prodajem kuću u Bešenovu, cena po dogovoru. Tel: 069/8650-844
- Prodajem 2 jutra zemlje u arendu u Vašći blizu sela. Tel: 061/6193-552

PRETPLATITE SE!!!**Godišnja preplata 1.500,00 dinara****Svakog drugog petka na Vašu adresu****Novine za savremenu poljoprivredu****Nazovite smesta****615-200**

- Prodajem kuću sa lokalom u centru vasiče. Cena po dogovoru. Tel: 022/711-952
- Prodajem kuću na placu od 34 m² sa baštom u Martinci, Železnička 74. Tel: 063/888-10-23
- Prodajem kuću u Beočinu naselje Šljivik. Tel: 021/454-357 063/108-19-06
- Prodajem kuću u Beški na 7 ari placa vlasnik. Tel: 064/287-18-98
- Prodajem dva jutra zemlje u Laćarku potec Livade. Cena 15000 evra. Tel: 064/135-96-06
- Prodajem plac vikend zona Jazak-Vrdnik. Tel: 022/473-024 i 064/494-42-46
- Prodajem 2 jutra poljoprivrednog zemljišta, potez jezero Sremska Mitrovica, zvati posle 16 časova. Tel: 062/800-66-97

- Prodajem dve kuće na jednom platu, Stari šor 6, cena 128.000 evra. Tel: 022/628-479
- Prodajem jutro zemlje kod Vodovoda u Sremskoj Mitrovici. Zvati posle 15:30 časova. Tel: 060/673-7030
- Prodajem kuću u Sremskoj Mitrovici povojno. Tel: 022/473-201, 064/0726-149
- Prodajem salaš. Tel: 022/613-977
- Prodajem stan 67m² u Orlu ili menjam za stan u Novom Sadu. Tel: 063/748-78-23
- Prodajem stan 43m² u naselju Kablar Novi Banovci. Tel: 064/11-07-454

POLJOPRIVREDNI PROIZVODI

- Prodajem 700 bala sena. Tel: 015/440-007
- Prodajem 500 bala deteline. Tel: 022/682-027, 061/1506-084
- Kupujem pšenicu. Plaćanje odmah. Tel: 060/7001-092
- Prodajem veću količinu sena. Tel: 064/2195-652
- Prodajem baliranu detelinu. Tel: 060/6676-626

Prodajem vikendicu sa šljivicom u Krušdinu sa pogledom na Dunav (vikend zonu). Plac 42 ari, 220 stabala šljiva 12 godina stare, asfaltni put, trofazna struja. Cena 20.000 evra.

Mob: 063/592-235

- Prodajem rakiju, šljiva prepečenica. Tel: 063/344-836
- Prodajem baliranu detelinu, cena 30 dinara za kilogram. Tel: 064/2071-138
- Prodajem veću količinu deteline i sena. Tel: 063/569-417
- Prodajem 100 bala deteline, Berkaso. Tel: 022/ 718-174
- Prodajem Kornovu kukuruznu prekrupu. Tel: 063/567-420
- Prodajem veću količinu deteline i sena. Tel: 063/569-417
- Prodajem Kornovu kukuruznu prekrupu. Tel: 063/567-420
- Prodajem 200 bala deteline. Tel: 066/40-36-56
- Prodajem preparat za prehranu biljaka Mineral-forte. Tel: 064/94-28-230
- Prodajem kotobanj, 25 m i novu rumsku ciglu, 20.000 komada. Tel: 062/44-65-15
- Prodajem kornovu prekrupu. Tel: 063/567-420
- Prodajem ren u koren, cena je 150/kg din na veliko. Tel: 015/292-514
- Tražim posao kao traktorišta ili radnika na nekoj farmi u blizini Rume. Tel: 062/ 40-55-39
- Prodajem kukuruza ekstra kvaliteta. Tel: 022/660-171
- Prodajem baliranu detelinu. Tel: 066/5154-165
- Prodajem sadnice kalemlijenog rođenog belog duda i žalosni patuljci, padijući dud. Srebrna medaja 2004. Tel: 022/584-494, 064/3220-576

- Prodajem bundeve. Imam taburice bele (Dobrinci). Tel: 022/453-338
- Prodajem kukuruz rod 2011, 5 do 6 tona. Tel: 022/743-444, 063/1051-926
- Prodajem 4,5 tone okrunjenog kukuruza. Tel: 022/631-495, 066/403-677
- Prodajem 4 tone soje u zrnu. Bosut. Tel: 022/687-388

SREMSKA POLJOPRIVREDA

- Vaš poljoprivredni savetnik
- Novine koje Vas uvode u savremeni agrobiznis

MARKETING

Tel/fax: 022/610-496

Mob: 064/1629-737

E-mail: poljoprivreda@sremskenovine.co.rs

- Prodajem 7 tona kukuruza. Tel: 022/660-171
- Kupujem detelinu. Indija. Tel: 022/553-168
- Prodajem 200-300 bala slame. Tel: 060/0730-008
- Prodajem oko 700 bala deteline. Tel: 022/731-309

USLUGE, POSLOVI

- Industrija mesa Zmajevac iz Iriga potrebljeni automehaničari sa iskustvom. Tel: 022/462-433, 064/891-38-11
- Usluga zavarivanja. Tel: 066/942-1117
- Tražim ženu za pomoć u kući stan, hrana i plata po dogovoru. Tel: 061/2893-945
- Vršim negu starih, bolesnih i osobe sa posebnim potrebama. Tel: 064/133-19-35
- Potreban električar za servis i montažu. Tel: 060/6070-106
- Tražim posao: čuvanje dece, pomoći u kući i starima za stan, hranu i platu. Tel: 064/4723-813
- Freziram baštę u Mitrovici i okolini. Tel: 022/631-495
- Ozbudan čovek održavao bi vikendice na Fruškoj gori. Tel: 064/514-7251
- Diplomirani ekonomista daje časove matematike. Tel: 064/264-76-91
- Ozbudna žena negovala bi nepokretne starije osobe i čuvala decu. Tel: 064/505-16-36
- Dajem časove engleskog i nemačkog jezika za sve uzraste. Tel: 064/3144-666
- Ženskoj osobi hitno potreban bilo koji posao. Tel: 061/173-94-52

DOMAĆE ŽIVOTINJE

- Prodaju se tri čistokrvna konja, jednogodac, dvogodac i trogodac (od jedne, dve i tri godine starosti). Zvati posle 19 časova na telefon: 015/448-035 ili se javiti na adresu u Ulicu Radivoja Dimitrijevića br 14 Glušci (opština Bogarić).
- Prodajem 25 komada prasica od 16-17 kg i ovna Viertemberga dvogodaca. Tel: 064/412-7-705
- Prodajem junicu, baliranu detelinu, motokultivator frezu i motor apn. Tel: 062/9739-674
- Prodajem zensko tele, starosti dva meseca, simentalske rase. Tel: 022/682-130, 064/351-82-39
- Prodajem 2 bravca 180 kg, traktor IMT 5136 i soju. Tel: 022/710-973
- Kupujem jagnjad. Tel: 061/2918-944
- Kupujem muznu kravu. Tel: 064/5384-164
- Prodajem bravca od 120 kg. Tel: 711-896
- Prodajem bravca oko 140 kg. Tel: 660-146
- Prodajem junicu, baliranu detelinu, motor APN 6 i motokultivator frezu. Tel: 062/9739-674
- Prodajem 3 ovce i 5 jaganjaca. Tel: 064/2494-505
- Prodajem jare za klanje. Tel: 022/631-462
- Prodajem jaganjce od 35 kg. Tel: 022/631-495
- Prodajem 6 komada prasica od 18 do 20 kg. Tel: 022/743-878, 064/3213-043

- Prodajem bundeve. Imam taburice bele (Dobrinci). Tel: 022/453-338
- Prodajem kukuruz rod 2011, 5 do 6 tona. Tel: 022/743-444, 063/1051-926
- Prodajem 4,5 tone okrunjenog kukuruza. Tel: 022/631-495, 066/403-677
- Prodajem 4 tone soje u zrnu. Bosut. Tel: 022/687-388

- Plastenici ali konstrukcija 28x4,5 m. Tel: 063/85-11-323
- Prodajem plastenik 12 x 4 m, 300 evra. Tel: 013/839-300

PČELARSTVO

- Prodajem med lipa i bagrem. Tel: 022/716-516, 064/6522-453
- Prodajem med Lipov i bagremov na veliko. Tel: 066/005-655
- Prodajem šumski med 350 din/kg. Tel: 022/712-355
- Prodajem sjajnjene ovce i magaricu. Može i zamena za IMT 357. Tel: 064/2188-266
- Kupujem debele krmače. Tel: 022/433-211, 063/551-266
- Prodajem tri bravca od 120 do 150 kg. Tel: 022/711-896
- Prodajem suprasnu nazimicu i krmaču za klanje. Tel: 022/743-744
- Prodajem prasice, Berkasovo. Tel: 063/7092-925
- Prodajem mušku i žensku telad od 120 do 200 kg. Tel: 064/2562-273
- Prodajem tri bravca od 120 do 150 kg. Tel: 022/711-896
- Prodajem 15 prasica do 20 kg. Tel: 062/1753-900
- Prodajem jaganjce i šiljež. Tel: 064/9162-224
- Prodajem domaće patke, 30 kom. Tel: 022/732-157
- Prodajem sjajnjene ovce i magaricu u ekstra stanju. Može i zamena za IMT 357. Tel: 064/2188-266
- Prodajem mlade petlove iz odgoja. Tel: 022/614-125

KUĆNI LJUBIMCI

- Prodajem kućice rotavljere stare mesec dana, 60e. Tel: 060/7352-070
- Prodajem štence Labradora. Tel: 060/010-19-71
- Sibirski haski, ekstra štenad. Tel: 065/6573-857
- Hitno poklanjam ženku šarplaninu sa papirima, zbog odlaska u inozemstvo. Tel: 031/154-001
- Pikinezeri stari preko dva meseca. Tel: 064/2159-053
- Lesi muško šteće odneganovo staro osam meseci. Tel: 063/234-219
- Prodajem kućice pekiniezera, patuljaste pinčeve, nemačke kratkodlake ptičice, lovine terijere, vakcinisani i revakcinisani. Dublje. Tel: 062/188-00-24
- Prodajem štence kratkodlakog ptičara. Tel: 022/716-200

MOTORNA VOZILA

- Prodajem folksvagen bubu 1975.god. u dobrom stanju. Tel: 061/2049-633
- Prodajem kamion TAM-10-110 fabrički prođen, registrovan, u odličnom stanju. Tel: 061/2049-633
- Prodajem BMW 325, 1986. godište. Registrovan do kraja marta 2013. Cena povoljna i po dogovoru. Tel: 022/670-332
- Prodajem Peugeot 206 HDI, 2,0 godina proizvodnje 2002, u besprekom stanju. Tel: 063/852-60-21
- Prodajem Golfa 4 karavan, godina poizvodnje 2005, ocarinjen. Tel: 061/1733789
- Prodajem Alfa Romeo 153, godina proizvodnje 2002, registrovan do avgusta. Tel: 061/17-33-789
- Prodajem Fiat Tipo 1.6 GT registrovan do avgusta 2013. u odličnom stanju. Tel: 063/551-634
Prodajem Varburg karavan u ispravnom stanju. Tel: 022/625-371
- Prodajem Opel Kadet, kocka 1,2, godište '83., benzlin-plin, povoljno. Tel: 064/14-69-263
- Prodajem Lada Niva 1.7, godina proizvodnje 2005, registrovana do marta. Tel: 060/687-26-80
- Prodajem Golfa 2 1,6 dizel 1986. godište, u prvoj boji, vlasnik. Tel: 065/5200-961
- Prodajem Juga 55, motor i limarija u odličnom stanju, registrovan do oktobra 2013, plin atestiran, Šid, cena 650 evra. Tel: 063/7659-856
- Prodajem BMW 316 ti 2001. godište kupe. Tel: 060/4400-346

PLASTENICI, STAKLENICI

- Kupujem rasadnik 8 x 50 m sa duoplom konstrukcijom. Tel: 022/453-028
- Staklenik 1100 m² u radu. Tel: 063/535-179

RAZNO

- Prodajem cisternu Creinu, dvobrazni plin i šparčić. Sve u odličnom stanju. Tel: 064/3298-102
- Prodajem fabričku auto prikolicu Tel: 064/3185-923

- Prodajem prskalicu Morava 100 litara sa crevom od 30 metara, kao nova. Cena 150 evra. Tel: 060/6308-030
- Prodajem prikolicu 4 tone jedno-sovinika fak Loznica nekoristišena. Tel: 064/5536-066
- Kupujem sečku sa 3 noža na elektromotor. Tel: 022/506-689
- Dajem pozajmcu ozbiljnim poljoprivrednicima. Tel: 064/3697-915
- Prodajem milin trofazni u klip i zrno. Tel: 069/0040-198
- Prodajem kombinovanu lovačku pušku, kao nova. Tel: 062/339-821
- Prodajem čokove ili menjam za detelinu. Tel: 066/403-677
- Pouzdan čovek održavao bi vikendice na Fruškoj gori. Tel: 064/514-7251
- Prodajem fazane, može kompenzaciju za žito ili svinje. Tel: 063/875-0875
- Prodajem razboj za tkanje. Tel: 022/612-045
- Prodajem dubrivo od koka nosilja, cena po dogovoru. Tel: 069/294-94-80
- Prodajem trofazni el. motor snage 5 kw. Tel: 062/8776-497
- Prodajem kazan za rakijsu od 150 litara. Tel: 064/1734-144
- Prodajem milin na kamen za palentu i integralno. Tel: 063/8701-913

- Prodajem mašinu za pletenje žice ili menjam za drva ili auto do 500 evra. Tel: 670-940
- Prodajem čekićar, pumpu Bauer, prikolicu 5 tona, auto prikolicu i roto držač Lejli. Tel: 063/888-13-31
- Prodajem kompletan opremu za klanje i Bagat mašinu za šivenje. Tel: 064/4615-799
- Prodajem prekrupča, krunjal i komplet priroba za klanje. Tel: 022/627-602

- Prodajem aparat za varenje, bušilič i gorionik za peč CG. Tel: 022/630-544 i 064/20-155-21
- Prodajem furunu za topljenje masti Tel: 063/587-782
- Prodajem kazan za rakijsu od 160 litara. Tel: 064/1734-144
- Prodajem kalorični briquet za loženje pakovan u džambu vreće od 1.000 kg. Uvoz iz Austrije. Tel: 062/314-330

LIČNI OGLASI

- Tražim dobru skromnu i slobodnu damu do 50 godina. Tel: 063/8703-014
- Slobodan ozbiljan muškarac upoznao bi slobodnu ženu mitrovčanku do 60 god. Tel: 063/8817-329
- Tražim penzionera stambeno obezbedenog do 65 godina za brak. Tel: 065/2004-958
- Razveden (25) iz Šida traži ženu sa detetom za brak. Tel: 065/4588-419
- Penzioner (57), stambeno obezbeđen, traži ženu od 45 do 55 god radi druženja i braka. Tel: 062/630-881
- Muškarac (50) želi upoznati ženu istih godina bez obaveza. Tel: 065/6653-301
- Razveden, ozbiljan muškarac 55 godina iz Šida zeli upoznati skromnu slobodnu ženu sa području Šida. Tel: 063/1048-111
- Penzioner 63 godine upoznao bi žensku osobu radi druženja, mogući brak. Tel: 064/576-67-89
- Ozbiljna žena penzionerka 70-ih godina traži situiranog penzionera od 70-75 godina radi braka. Tel: 022/671-135
- Razveden muškarac, 40 godina, želi da upozna žensku osobu za vezu. Tel: 061/1848-617
- Tražim slobodnog muškarca od 55-60 godina. Tel: 061/1500-575

Stabilno i provereno!

KERMES – Zakon

KLIMT – Savremen i prinosan

KWS 3381 – Rani hibrid za rekorde

KRABAS – Najraniji

MIKADO – Šampion silaže

KWS Seme Yu d.o.o.
Milutina Milankovića 136 a/1, 11070 Novi Beograd, Tel: 011 301 69 65, 011 301 69 66, Fax: 011 711 08 80, www.kws.rs

Brzo rastemo. Rastimo zajedno!

KWS – Proizvodač semenskog kukuruza sa najbržim rastom

Sve više proizvođača kukuruza oslanja se na KWS kukuruz. Danas se širom Evrope dva miliona i pet stotina hiljada hektara kukuruza seje KWS hibridima. Ključ uspeha: jedan od najvećih programa proizvodnje semena lokalno prilagođen hibrida kukuruza.

Na ovaj način obezbeđujemo najviši rast u svim regionima.

Kada ćete početi da rastete sa nama?

KWS Seme Yu d.o.o.
Milutina Milankovića 136 a/1, 11070 Novi Beograd, Tel: 011 301 69 65, 011 301 69 66, Fax: 011 711 08 80, www.kws.rs

